

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές»

Η αναπτυξιακή και ανθρωπιστική βοήθεια
της Τουρκίας από το 2000 έως σήμερα:
Φιλοσοφία, προτεραιότητες και δυναμική

Όνοματεπώνυμο: ΣΙΜΑΝ ΜΟΥΣΤΑΦΑ

Κόρινθος, Φεβρουάριος 2020

University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Studies and International Relation

Master Program in
Governance & Public Policies

**Turkey's development and humanitarian assistance
since 2000: The philosophy, priorities and dynamics.**

Name: SIMAN MOYSTAFA

Corinth, February 2020

[Πληκτρολογήστε εδώ]

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη του/ης συγγραφέα/ως και ο/η επιβλέπων/ουσα, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Ο/Η δηλών/ούσα

ΣΙΜΑΝ ΜΟΥΣΤΑΦΑ

.....

(Υπογραφή)

Η αναπτυξιακή και ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας από το 2000 έως σήμερα: Φιλοσοφία, προτεραιότητες και δυναμική

Σημαντικοί Όροι: αναπτυξιακή βοήθεια, ανθρωπιστική βοήθεια, Τουρκία

Περίληψη

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την αναπτυξιακή και ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας από το 2000 έως σήμερα, εξετάζοντας τις αρχές, τη φιλοσοφία και τις προτεραιότητες, που έχει θέσει η χώρα. Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται οι έννοιες της ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας αλλά και η διαφοροποίηση ανάμεσα τους. Εν συνεχεία, παρατίθεται η ιστορική αναδρομή, από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά, της ανθρωπιστικής βοήθειας που διαμόρφωσε η Τουρκία. Έπειτα, παρουσιάζονται, ειδικότερα, οι διεθνείς φορείς της αναπτυξιακής πολιτικής της Τουρκίας και οι κατηγορίες της βοήθειας που παρέχει η χώρα σε αναπτυσσόμενες χώρες. Στη συνέχεια, περιγράφεται η συνεργασία της χώρας με τους φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τον ΟΟΣΑ αλλά και η δέσμευση της Τουρκίας για την υλοποίηση των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας (MDGs) και των Στόχων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (SDGs). Τέλος, στην παρούσα εργασία περιγράφεται και ο ρόλος της Τουρκίας, όσον αφορά στο προσφυγικό ζήτημα όπως έχει εξελιχθεί τα τελευταία χρόνια, καθώς εμπίπτει στη συζήτηση για την ανθρωπιστική βοήθεια.

Turkey's development and humanitarian assistance since 2000: The philosophy, priorities and dynamics.

Keywords: development assistance, humanitarian assistance, Turkey's

Abstract

The present work is dealt with the development and humanitarian assistance of Turkey since 2000 until today looking at the principles; philosophy and the properties that the country has set. In the first chapter are analyzed not only the concepts of the humanitarian and development assistance but also the differentiation between them. Then its historical overview of the Second World War and then how Turkey shapes up its development aid. Afterward; they are presented particularly the international bodies of Turkey's development policy and the categories of the assistance that the country provides to developing countries. A little bit more after; is being described the cooperation of the country with the bodies of the European Union as well as the O.O.Σ.A and the Turkish commitment to the implementation of the Millennium Development Goals (MDGs) and the Sustainable Development Goals (SDGs). Finally, this paper also describes Turkey's role in the refugee issue and how it has been evolved over the years as it falls under the debate on humanitarian aid.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	ii
Abstract	iii
Κατάλογος πινάκων	vi
Συνοπτομογραφίες.....	vi
Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 1 – Οι έννοιες της αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας	3
Κεφάλαιο 2 – Ιστορική αναδρομή	7
2.1 Η Τουρκία ως αποδέκτρια χώρα βοήθειας από το ΒΠΠ’ μέχρι και σήμερα.....	7
2.2 Η Τουρκία διαμορφώνει μια διεθνή αναπτυξιακή πολιτική.....	8
Κεφάλαιο 3: Φορείς υλοποίησης της διεθνούς αναπτυξιακής πολιτικής της Τουρκίας σήμερα	12
3.1 Δημόσιοι Φορείς	12
3.1.1 Υπηρεσία Τούρκικης Συνεργασίας και Συντονισμού ΤΙΚΑ (Türk İşbirliği veKoordinasyon Ajansı Başkanlığı)	12
3.1.2 Οργανισμός Διαχείρισης Καταστροφών και Έκτακτων Αναγκών ΑΦΑΔ (AfetveAcilDurumYönetimiBaşkanlığı)	13
3.2 Ιδιωτικοί φορείς αναπτυξιακής βοήθειας της Τουρκίας.....	13
3.2.1 Ένωση Δήμων Τουρκικού Κόσμου TDBB(Türk Dünyası Belediyeler Birliği)	13
3.2.2 Σύνδεσμος παροχής υπηρεσιών προς τους Τούρκους του κόσμου και τις συγγενείς κοινότητες (Dünya Türkleri ve Akraba Topluluklari Hizmet Derneği).....	15

Κεφάλαιο 4: Κατηγορίες και ο όγκος της αναπτυξιακής βοήθειας της Τουρκίας	18
Κεφάλαιο 5: Η ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας.....	21
5.1 Οι βασικές αρχές της Τούρκικης Ανθρωπιστικής Πολιτικής.....	21
5.2 Η ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας σε αριθμούς.....	22
5.3 Οι οργανώσεις ανθρωπιστικής βοήθειας της Τουρκίας.....	23
5.3.1 Ερυθρά Ημισέληνος (TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ) - ΔΙΕΘΝΗΣ ΜΚΟ	23
5.3.2 Το Ίδρυμα Ανθρωπιστικής Βοήθειας	24
Κεφάλαιο 6: Συνεργασία με ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς στο πεδίο της διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας	25
6.1 Ευρωπαϊκή Ένωση.....	25
6.2 Συνεργασία με τον ΟΟΣΑ και την Επιτροπή Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (OECD-DAC).....	27
6.3 United Nations Millenium Development Goals (MDGs) & Sustainable Devolopment Goals (SDGs).....	28
Κεφάλαιο 7: Η προσφυγική κρίση	30
7.1 Οι διμερείς συμφωνίες	31
Συμπεράσματα.....	36
Βιβλιογραφία	39

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 5.1: Συνολική ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας από το 2005 έως το 2017 σε εκ. δολάρια	23

Συνομογραφίες

EKETİB: EKONOMİK KÜLTÜREL VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
(Προεδρία της Οικονομικής, Πολιτιστικής, Εκπαιδευτικής και Τεχνικής Συνεργασίας)

TİKA:TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI (Τούρκικη Συνεργασία και Συντονισμός ΤΙΚΑ)

AFAD: AFET VE ACİL DURUM YÖNETİM BAŞKANLIĞI (Οργανισμός Διαχείρισης Καταστροφών και Έκτακτων Αναγκών)

TDBB: TÜRK DÜNYASI BELEDİYELER BİRLİĞİ (Ένωση Δήμων Τουρκικού Κόσμου)

TÜRK KIZILAY DERNEĞİ (Ερυθρά Ημισέληνος)

DT: DÜNYA TÜRKLERİ VE AKRABA TOPLULUKLARI HİZMET DERNEĞİ (Σύνδεσμος παροχής υπηρεσιών προς τους Τούρκους του κόσμου και τις συγγενείς κοινότητες)

E.E:EUROPEAN UNION

ECHO:EUROPEAN CIVIL PROTECTION AND HUMANITARIAN AID OPERATIONS

DAC: DEVELOPMENT ASSISTANCE COMMITTEE

MDGs: UNITED NATIONS MILLENIUM DEVELOPMENT GOALS

SDGs: SUSTAINABLE DEVELOPMENT KNOWLEDGE PLATFORM

Εισαγωγή

Εκατομμύρια άνθρωποι, παγκοσμίως, πλήττονται από συγκρούσεις, πολέμους, φυσικές καταστροφές, βία και παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους. Αυτά τα γεγονότα αναγκάζουν τους ανθρώπους να παραμείνουν μακριά από τα σπίτια τους ή να υποφέρουν στην πατρίδα τους και να γίνονται πιο ευάλωτοι, αναζητώντας μια βοήθεια ή ένα καταφύγιο. Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει στόχο να παρουσιάσει τη φιλοσοφία, τις βασικές αρχές και τη πορεία της αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής πολιτικής της Τουρκίας τα τελευταία 20 περίπου χρόνια, με άλλα λόγια, από τη δεκαετία του 2000 ως τις μέρες μας.

Στην αρχή της εργασίας, αναλύεται ο όρος της εξωτερικής βοήθειας και οι σκοποί, για τους οποίους η διεθνής κοινότητα την έχει αναπτύξει. Στη συνέχεια, περιγράφεται με ποιο τρόπο η Τουρκία, ενέταξε στον σχεδιασμό της εξωτερικής της πολιτικής την παροχή αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας ως ένα μέσο προώθησης μιας πιο ισχυρής παρουσίας, αρχικά, στη γειτονική της περιοχή (Βαλκάνια και τουρκόφωνες χώρες που προέκυψαν από τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης) και, στη συνέχεια, σε άλλες περιοχές του κόσμου, στην Αφρική και την Ασία. Επιπρόσθετα, στην εργασία περιγράφονται οι φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης της Αναπτυξιακής και Ανθρωπιστικής Πολιτικής της Τουρκίας. Επίσης, περιγράφονται άλλοι φορείς, όπως η ένωση Δήμων Τουρκικού Κόσμου και η Ερυθρά Ημισέληνος, η οποία σε συνεργασία με τον Ερυθρό Σταυρό επιτελούν πολύ σημαντικό έργο σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Επιπλέον, καταγράφεται, αναλυτικά, η οικονομική υποστήριξη, που έλαβαν διάφορα κράτη ανά τον κόσμο από την Τουρκία την περίοδο 2000-2019. Αποδέκτες οικονομικής αρωγής έχουν γίνει χώρες της Αφρικής, πολλές χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας, όπως το Πακιστάν, αλλά και των Βαλκανίων. Τέλος, στην παρούσα εργασία πραγματοποιείται μια ανάλυση της σύνδεσης της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά πόσο επηρεάστηκε η αναπτυξιακή και η ανθρωπιστική πολιτική της.

Η μεθοδολογία της εργασίας βασίζεται, κυρίως, σε δευτερογενείς πηγές, από επιστημονικά βιβλία, αλλά και ηλεκτρονικές πηγές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Έρευνα στο διαδίκτυο, γενικά, για την διεθνή αναπτυξιακή και ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας, τις προτεραιότητες που θέτει όσον αφορά στις χώρες στις

οποίες παρέχει βοήθεια και τους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς, στους οποίους συμμετέχει.

- Επιστημονικά άρθρα σχετικά με το υπό εξέταση θέμα

- Συγγράμματα διεθνών σχέσεων που εστιάζουν στο ζήτημα της αναπτυξιακής/ανθρωπιστικής βοήθειας.

Σε αυτό το σημείο επισημαίνεται ότι οι δυσκολίες στη συλλογή των δεδομένων ήταν σημαντικές, καθώς τα οικονομικά στοιχεία σχετικά με την αναπτυξιακή βοήθεια που παρέχει η Τουρκία στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι ελάχιστα στις επίσημες ιστοσελίδες των σχετικών τούρκικων υπηρεσιών. Τα περισσότερα δεδομένα αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα του ΟΟΣΑ και της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Κεφάλαιο 1 – Οι έννοιες της αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας

Όταν ξεσπούν ένοπλες συγκρούσεις ή λαμβάνουν χώρα φυσικές καταστροφές, επηρεάζονται ολόκληρες κοινότητες, με αποτέλεσμα τη διατάραξη της καθημερινής ζωής και των μακροπρόθεσμων προοπτικών ανάπτυξης. Η ανθρωπιστική βοήθεια αποσκοπεί στη διάσωση ζωών και στην ελάφρυνση των δεινών, κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ενώ η αναπτυξιακή βοήθεια ανταποκρίνεται σε συνεχιζόμενα διαρθρωτικά ζητήματα, ιδίως συστηματική φτώχεια, που μπορεί να εμποδίσει την οικονομική, θεσμική και κοινωνική ανάπτυξη σε οποιαδήποτε κοινωνία. Τόσο η ανθρωπιστική όσο και η αναπτυξιακή βοήθεια συνδέονται και οι διάφορες μορφές βοήθειας έχουν συχνά ανθρωπιστικές και αναπτυξιακές συνιστώσες.

Πιο αναλυτικά, ανθρωπιστική βοήθεια είναι η βοήθεια, που παρέχεται σε ευάλωτους ανθρώπους, που έχουν υποφέρει από φυσικές καταστροφές, βία ή άθλιες συνθήκες πολέμου ή έχουν παραβιαστεί τα δικαιώματά τους. (Affairs M. o., 2011, σ. 1). Η ανθρωπιστική βοήθεια καλύπτει τις βασικές ανάγκες του ανθρώπου, όπως υγεία, τροφή, στέγαση και εκπαίδευση, αφορά στον ανθρωπισμό και στοχεύει στην προστασία της ζωής και της υγείας, αλλά και στη διασφάλιση του σεβασμού του ανθρώπου και πρέπει να παρέχεται χωρίς καμία διάκριση σε σχέση με το φύλο, τη φυλή, τη γλώσσα κτλ., χωρίς κανένα ρατσισμό. (Affairs M. o., 2011, σ. 1). Γενικότερα, η ανθρωπιστική βοήθεια ορίζεται ως η βοήθεια που αποσκοπεί στη διάσωση των ζωών, στην ανακούφιση από τα προβλήματα ή από τα βάσανα, στη διατήρηση και την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. (Affairs M. o., 2011, σ. 1). Συνεπώς, στόχος της είναι να προστατεύσει την ανθρώπινη ζωή, την αξιοπρέπεια και την ασφάλεια των πιο ευάλωτων ατόμων και επιδιώκει να εξασφαλίσει την ασφάλεια, τη διαβίωση και την αξιοπρέπεια των ατόμων, αποσκοπώντας στην ανάπτυξη της αυτοπεποίθησής τους, στην ενδυνάμωσή τους και στη δημιουργία μιας βιώσιμης ζωής (Affairs M. o., 2011, σ. 1). Η ανθρωπιστική βοήθεια, αν συνδυαστεί με το κατάλληλο μείγμα αιρεσιμότητας, μπορεί να μετατραπεί σε αποτελεσματικό μοχλό πίεσης και πειθούς. (ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ, 2007, σ. 43)

Η ανθρωπιστική βοήθεια διαχωρίζεται, συνήθως, από την αναπτυξιακή βοήθεια. Ο στόχος της αναπτυξιακής βοήθειας είναι η εξάλειψη της φτώχειας σε όλο τον πλανήτη, η προώθηση μιας βιώσιμης ανάπτυξης, η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων, η προάσπιση της ασφάλειας και της ειρήνης. Τα τελευταία χρόνια, η Τουρκία δραστηριοποιείται μέσα από διάφορους οργανισμούς στην ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια.

Η αναπτυξιακή βοήθεια μπορεί να υπάρξει χωρίς ανθρωπιστική βοήθεια (στις αναπτυσσόμενες χώρες που δεν έχουν ανθρωπιστική κρίση), αλλά, συχνά, υπάρχει και εκτός της ανθρωπιστικής βοήθειας κατά τη διάρκεια και μετά τη κρίση. Για παράδειγμα, εάν ένας σεισμός πλήξει μια χώρα, απαιτείται βραχυπρόθεσμη ανθρωπιστική βοήθεια. Αυτό περιλαμβάνει την παράδοση τροφίμων και νερού, την παροχή προσωρινής στέγης, καθώς και τις υπηρεσίες υγείας.

Γενικά, η ανθρωπιστική βοήθεια είναι σύντομης διάρκειας, προσφέρεται σε περιοχές που έχουν υποστεί φυσικές καταστροφές, ανταποκρίνεται σε έκτακτες καταστάσεις και περιστατικά και επικεντρώνεται στην διάσωση των ζώων. Αντίστοιχα, η αναπτυξιακή βοήθεια είναι μακροπρόθεσμη, δίνεται σε αναπτυσσόμενες χώρες, ανταποκρίνεται σε συστηματικά προβλήματα και επικεντρώνεται στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ανάπτυξη μιας χώρας.

Σε αυτό το σημείο, αναφορικά με τους τρόπους παροχής της αναπτυξιακής βοήθειας, θα ήταν δυνατόν να σημειωθεί, καταρχήν, ότι η παρεχόμενη βοήθεια, σε παγκόσμιο επίπεδο, αυξήθηκε εντυπωσιακά, από 7 δισεκατομμύρια που ήταν στις αρχές της δεκαετίας του 1970, σε 50 με 60 δισεκατομμύρια δολάρια, ετησίως, κατά τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Υπολογίζεται πως από τη δεκαετία του 1940 ως τις αρχές της δεκαετίας του 1990, οι ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου διέθεσαν περίπου 1 τρισεκατομμύριο δολάρια για το σκοπό αυτό. Στο διάστημα 1950 και 1990, εν τω μεταξύ, ο ορισμός περί βοήθειας τροποποιήθηκε πολλές φορές. Για παράδειγμα, ως και τις αρχές της δεκαετίας του 1960, οι στατιστικές περιλάμβαναν στην έννοια περί "εξωτερικής βοήθειας" όλες τις μορφές χρηματοδοτικών ροών, συμπεριλαμβανομένης μάλιστα και της στρατιωτικής βοήθειας (Χουλιάρας, 2004). Στη συνέχεια όμως, η στρατιωτική βοήθεια έπαψε να συνυπολογίζεται και στην έννοια περί "βοήθειας" συμπεριλήφθηκε μονάχα εκείνο το κομμάτι που έχει σχέση με την ανάπτυξη.

Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ, εξάλλου, ότι στην πορεία έπαψαν και οι ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις να συμπεριλαμβάνονται στην αναπτυξιακή βοήθεια, η οποία πλέον απέκτησε καθαρά κρατικό και κυβερνητικό χαρακτήρα. Κατά τη δεκαετία, μάλιστα, του 1990, οι χώρες - μέλη του ΟΟΣΑ συμφώνησαν, ότι ο κύριος στόχος της αναπτυξιακής βοήθειας (τουλάχιστον σε επίπεδο διακηρύξεων) είναι η "καταπολέμηση της φτώχειας". Τέλος, στη σχετική βοήθεια άρχισαν να περιλαμβάνονται και διάφορα δάνεια, αλλά μόνον στην περίπτωση που έχουν ένα ποσοστό δωρεάς, ύψους τουλάχιστον 25%. Συνοψίζοντας, στις μέρες μας, προκειμένου μια διεθνής μεταφορά χρηματικών πόρων να έχει τον χαρακτήρα της Κρατικής Αναπτυξιακής Βοήθειας, θα πρέπει να πληροί τους ακόλουθους όρους: α) να δίνεται από κρατικές και όχι ιδιωτικές πηγές, β) να προάγει την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία (όχι την αμυντική και στρατιωτική ικανότητα) και γ) να περιλαμβάνει μια δωρεά ύψους 25% (Χουλιάρας, 2004).

Πέραν, όμως, των σημαντικών και αναμφισβήτητων επιτυχιών της ως σήμερα, η αναπτυξιακή βοήθεια θεωρείται πως προσμετρά και ένα σύνολο αποτυχιών. Πιο συγκεκριμένα, η Παγκόσμια Τράπεζα αναφέρει πως, ενώ επί 20 χρόνια διάφοροι δωρητές είχαν προσφέρει στην Τανζανία το ποσό των 2 δισεκατομμυρίων δολαρίων για την ανάπτυξη του οδικού της δικτύου, αυτό στην πραγματικότητα χειροτέρευσε, λόγω της απουσίας εργασιών συντήρησης. Φυσικά, οι διάφορες αποτυχίες δεν λείπουν ούτε από τις ενέργειες και δράσεις της ίδιας της Παγκόσμιας Τράπεζας. Η τελευταία, επί παραδείγματι, κάποτε είχε προσφέρει δάνεια στην Ισημερινή Γουινέα για την ανάπτυξη καλλιεργείων κακάο. Το αποτέλεσμα ήταν οι υπουργοί αυτής της χώρας να σπαταλήσουν τα δάνεια για την αγορά υπερπολυτελών αυτοκινήτων και την απόκτηση των καλύτερων και μεγαλύτερων φυτειών κακάο (Χουλιάρας, 2004).

Παρατηρώντας μια σειρά στοιχείων του ΟΟΣΑ, τα οποία χρονολογούνται από το 1999 αλλά και από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 2019, μπορεί να αντιληφθεί κάποιος πως οι μεγαλύτεροι δωρητές ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας ήταν σκανδιναβικές χώρες, όπως η Δανία και η Νορβηγία, ενώ μεταξύ των πρώτων, παράλληλα, συγκαταλέγονταν το Λουξεμβούργο, αλλά και η Ολλανδία. Επίσης, στις μέρες μας, οι κύριοι οργανισμοί πολυμερούς αναπτυξιακής βοήθειας είναι η Παγκόσμια Τράπεζα, καθώς και ορισμένοι θυγατρικοί οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για τη UNICEF, για το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών, για την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες, τις Περιφερειακές

Αναπτυξιακές Τράπεζες και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η τελευταία μάλιστα, είναι, ως σήμερα, ο μεγαλύτερος πάροχος εξωτερικής βοήθειας παγκοσμίως (Χουλιάρας, 2004).

Κεφάλαιο 2 – Ιστορική αναδρομή

Η Τουρκία, σήμερα, είναι μια χώρα με πληθυσμό 81,4 εκ. κατοίκους και με κατά κεφαλήν εισόδημα 9,505 \$ (BANK, 2019) εντάσσεται στις χώρες με ανώτερο μεσαίο εισόδημα (upper middle income country). Η Τουρκία, από το 1945 μέχρι και σήμερα, δέχεται αναπτυξιακή βοήθεια από την Ε.Ε και από διεθνείς οργανισμούς, όπως το UNDP. Ταυτόχρονα, από το 1990 και μετά αναπτύσσει τη δική της διεθνή αναπτυξιακή πολιτική που, όπως θα δούμε, είναι στενά συνδεδεμένη με τον ευρύτερο σχεδιασμό της εξωτερικής της πολιτικής.

2.1 Η Τουρκία ως αποδέκτρια χώρα βοήθειας από το Β'ΠΠ μέχρι και σήμερα

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και κατά τον ψυχρό πόλεμο, που ακολούθησε, η Τουρκία προσπάθησε να διαμορφώσει την πολιτική της, με σκοπό να τοποθετήσει τον εαυτό της στη νέα παγκόσμια τάξη. Η χώρα για αρκετές δεκαετίες είχε δεχτεί μεγάλη οικονομική βοήθεια. Αυτό συνέβη, μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όταν οι Η.Π.Α. προσέφεραν στη χώρα (όπως άλλωστε εκείνο το διάστημα και στην Ελλάδα) σημαντική οικονομική βοήθεια, με στόχο να εντάξουν την Τουρκία στο άρμα του NATO και των διαφόρων δυτικών, αντισοβιετικών πολιτικών και στρατιωτικών συμμαχιών. Υπολογίζεται πως η χώρα, το 1948, είχε λάβει συνολική βοήθεια 28 εκατομμυρίων δολαρίων, το 1949 βοήθεια 59 εκατομμυρίων, το 1950 αντίστοιχα, βοήθεια άλλων 50 εκατομμυρίων δολαρίων. Το συνολικό ποσό εκείνη την τριετία, με άλλα λόγια, είχε φτάσει στα 137 εκατομμύρια δολάρια (Diebold, 1988, 421-435).

Στα πλαίσια των γεωστρατηγικών σχεδιασμών της περιόδου του Ψυχρού Πολέμου, είναι χαρακτηριστικό, πως η οικονομική βοήθεια προς την Τουρκία είχε συνεχιστεί αμείωτα από μέρους των Αμερικάνων. Η παροχή της, άλλωστε, ήταν συνυφασμένη με την στρατηγική σημασία που είχε για το NATO η χώρα στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, λόγω της άμεσης γειτνίασής της, αφενός μεν με την ίδια τη Σοβιετική Ένωση και αφετέρου με χώρες της Μέσης

Ανατολής, όπου βρίσκονται ορισμένα από τα μεγαλύτερα κοιτάσματα πετρελαίου παγκοσμίως.

Σήμερα η Τουρκία λαμβάνει οικονομική βοήθεια από την ΕΕ στο πλαίσιο της ενταξιακής της πορείας. Πιο συγκεκριμένα, η Τουρκία λαμβάνει βοήθεια από το 1964 που ξεκίνησε η ενταξιακή της πορεία μέχρι σήμερα, το 2019. Επίσης η Τουρκία δέχεται βοήθεια από το UNDP και συνεργάζεται στενά με την τουρκική κυβέρνηση. Το UNDP υποστηρίζει την υλοποίηση του αναπτυξιακού προγράμματος της Τουρκίας μέσω της υλοποίησης έργων. Το UNDP επικεντρώνεται σε τρεις τομείς: 1-) στην περιεκτική και βιώσιμη ανάπτυξη, 2-) στην περιεκτική και δημοκρατική διακυβέρνηση και 3-) στην κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον. Εκτός από αυτούς τους βασικούς τομείς, το UNDP δίνει έμφαση στο ρόλο των γυναικών, του ιδιωτικού τομέα, στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών στις πολιτικές και στα προγράμματα του (Programme, United Nations Development Programme, 2020).

Για το 2019 το UNDP έχει υλοποιήσει 46 προγράμματα με ύψος κονδυλίων 38,37 εκ. Η χρηματοδότηση για την υλοποίηση των προγραμμάτων γίνεται από το UNDP σε διάφορους οργανισμούς όπως το International Private Sector, National foundations ή Ministry of Health-Turkey (Programme, United Nations Development Programme, 2020).

Η χώρα, επίσης, είχε δεχθεί μεγάλη εξωτερική ανθρωπιστική βοήθεια το 1999 με αφορμή τον μεγάλο καταστρεπτικό σεισμό της 17ης Αυγούστου στο Izmit. Η Ευρωπαϊκή Ένωση από τη μεριά της τότε προσέφερε 2.1 εκατομμύρια δολάρια, η Μεγάλη Βρετανία προσέφερε 800.000 δολάρια και η Γερμανία 560.000 δολάρια.

2.2 Η Τουρκία διαμορφώνει μια διεθνή αναπτυξιακή πολιτική

Η πολιτική της Τουρκίας όσον αφορά στη διεθνή αναπτυξιακή συνεργασία (παροχή αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας) αρχίζει να διαμορφώνεται από το 1990 και μετά. Μια εξέλιξη που συνδέεται στενά και με εξελίξεις όσον αφορά στην οικονομία της στο εσωτερικό. Στη νεότερη ιστορία το διάστημα 1950-1980, η Τουρκία επιδίδεται σε μια προσπάθεια κρατικά καθοδηγούμενης εκβιομηχάνισης, με αυστηρό

κυβερνητικό σχεδιασμό. Μετά το 1980, παρατηρείται άνοιγμα της τουρκικής οικονομίας στο φιλελεύθερο εμπόριο.

Τη δεκαετία του 1980 σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στο οικονομικό πεδίο με την προσέλκυση κεφαλαίων, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν με σκοπό να καλυφθούν δημοσιονομικά ελλείμματα και να διατηρηθεί η υπερτιμημένη συναλλαγματική ισοτιμία. Ωστόσο, η οικονομική κατάσταση της χώρας, επιδεινώθηκε σημαντικά από το 1991 και μετά λόγω και του πολέμου στον Περσικό Κόλπο. Η μεγάλη οικονομική κρίση οδήγησε στη ραγδαία αύξηση του εξωτερικού βραχυπρόθεσμου χρέους, καλλιεργώντας ένα κλίμα ανασφάλειας, που συνέτεινε στην υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας και αντικατοπτρίστηκε στην τάση των πολιτών να αποταμιεύουν σε ξένο νόμισμα, σε ποσοστό άνω του 50%, προκειμένου να προστατεύσουν τις καταθέσεις τους. Η εκτεταμένη φυγή κεφαλαίων και η συνακόλουθη κατάρρευση της συναλλαγματικής ισοτιμίας, επέφεραν τη μείωση των αποθεμάτων συναλλάγματος και την υιοθέτηση ενός μακροχρόνιου προγράμματος λιτότητας, μετά το Μάρτιο του 1994.

Τα διαρκώς αυξανόμενα ελλείμματα του δημόσιου τομέα σε συνάρτηση με τα συνεχή κρούσματα διαφθοράς, ενέτειναν την οικονομική αστάθεια, οδηγώντας σε μια σειρά μεταρρυθμίσεων, μετά το 2001, που συνέβαλαν στη μείωση του πληθωρισμού και τη βελτίωση της επενδυτικής εμπιστοσύνης, ωστόσο, ακόμη και σήμερα, η τουρκική οικονομία παρουσιάζει διαρκείς διακυμάνσεις και παραμένει ιδιαίτερα ευάλωτη.

Επομένως, τα πρώτα βήματα της χώρας όσον αφορά στη διεθνή αναπτυξιακή συνεργασία, είναι πολύ μικρά τα πρώτα χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, η αναπτυξιακή πολιτική της Τουρκίας άρχισε με τη δημιουργία της Διεύθυνσης Οικονομικής, Πολιτιστικής, Εκπαιδευτικής και Τεχνικής Συνεργασίας (ΕΚΕΤΙΒ) το 1992. Μάλιστα, στα πρώτα χρόνια το επίκεντρο της τούρκικης αναπτυξιακής συνεργασίας ήταν οι γειτονικές χώρες, όπου ομιλείται η τουρκική γλώσσα. Τα βασικά κριτήρια για την αναπτυξιακή συνεργασία ήταν οι ιστορικοί, πολιτιστικοί και κοινωνικοί δεσμοί. Η αναπτυξιακή συνεργασία λάμβανε υπόψη τους αναπτυξιακούς στόχους και τις ανάγκες των χωρών, προκειμένου να βρεθεί ένα πλαίσιο συνεργασίας, στα πλαίσια της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας της Τουρκίας, για την επίτευξη ενός προγράμματος βοήθειας. Το ΕΚΕΤΙΒ ιδρύθηκε ως το βασικό εργαλείο της χώρας για

την παροχή αναπτυξιακής βοήθειας σε αναπτυσσόμενες χώρες. Ήταν νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και είχε ειδικό προϋπολογισμό. Παράλληλα είχε τη δυνατότητα να συνάπτει εθνικές και διεθνείς χρηματοδοτικές συμφωνίες για τη χρηματοδότηση της αναπτυξιακής συνεργασίας, με την έγκριση του Συμβουλίου των Υπουργών, για να παρέχει οικονομική στήριξη στις αναπτυσσόμενες χώρες βελτιώνοντας τους όρους της σύμβασης δανείου μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αυτών των χωρών (BARBAK, 2018).

Ο προϋπολογισμός του ΕΚΕΤΙΒ αποτελείται από τα κονδύλια που έχει στη διάθεσή του το υπουργείο εξωτερικών με την έγκριση του πρωθυπουργού. Το διοικητικό του Σώμα αποτελείται από το διοικητικό συμβούλιο και από τις βοηθητικές υπηρεσίες. Το συμβούλιο έχει ως καθήκον, να δημιουργήσει αναπτυξιακά προγράμματα. Το ΕΚΕΤΙΒ είναι οργανωμένο σε τομείς, δηλαδή, ανάλογα με το είδος της δημόσιας υπηρεσίας, με την οποία σχετίζεται η αναπτυξιακή συνεργασία. Οι δραστηριότητες του ΕΚΕΤΙΒ διεξάγονται σε συνεργασία με το υπουργείο εξωτερικών (BARBAK, 2018).

Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990, άρχισαν τα προβλήματα του ΕΚΕΤΙΒ εξαιτίας του γεγονότος ότι η αναπτυξιακή συνεργασία περιλάμβανε διάφορους τομείς της πολιτικής και δεν ήταν εφικτό να παραμείνει στο πλαίσιο ενός υπουργείου με αποτέλεσμα, το 1999, να συνδεθεί με την προεδρία. Η πλήρης αλλαγή στην πολιτική και στην οργάνωση της αναπτυξιακής πολιτικής και αναπτυξιακής συνεργασίας έγινε το 2001 με το άρθ. 4668 για την οργάνωση και για τα καθήκοντα της τούρκικης υπηρεσίας συνεργασίας και ανάπτυξης. Έτσι το ΕΚΕΤΙΒ μετονομάστηκε σε ΤΙΚΑ. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η αναπτυξιακή πολιτική και πολιτική συνεργασίας αφαιρέθηκε από το υπουργείο εξωτερικών και αναδιοργανώθηκε ιεραρχικά σε μια ολιστική δομή. Στη δομή αυτή, οι συνολικές εξουσίες της ΤΙΚΑ είχαν μειωθεί, πρώτα οι οικονομικές εξουσίες της και ύστερα η πολιτική της οργάνωση. Οι χρηματοδοτικές συμφωνίες, που είχαν γίνει με τη προεδρία, από την οργάνωση του ΕΚΕΤΙΒ καταργήθηκαν και, για αυτό το λόγο, οι δυνατότητες και η λειτουργικότητα της ΤΙΚΑ περιορίστηκαν. Μια άλλη αλλαγή, που επιτεύχθηκε με την ανεξαρτησία της ΤΙΚΑ, ήταν η δημιουργία γραφείων συντονισμού, με τις συνεργαζόμενες χώρες. Με αυτό το τρόπο η ΤΙΚΑ μπορούσε να συνδεθεί και να συνεργαστεί άμεσα με τις δωρολήπτριες χώρες. Έτσι, η αναπτυξιακή πολιτική και η πολιτική συνεργασίας της

ΤΙΚΑ διευρύνθηκαν (BARBAK, 2018). Έπειτα, μια άλλη αλλαγή, ήταν ότι δημιουργήθηκαν και τούρκικες αναπτυξιακές και ανθρωπιστικές ΜΚΟ.

Το 2002 με την ανάληψη κυβερνητικών καθηκόντων του κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΠ), η Τουρκία άρχισε να αλλάζει φιλοσοφία και προτεραιότητες στην εξωτερική της πολιτική και έπειτα και σε όλους τους υπόλοιπους τομείς. Υιοθετώντας την πολιτική των Μηδενικών Προβλημάτων με τους Γείτονες, στράφηκε στις χώρες της Μέσης Ανατολής, βάζοντας με την πάροδο του χρόνου σε δεύτερη μοίρα τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος της ήταν και είναι να εξελιχθεί σε περιφερειακή δύναμη, η οποία θα αποτελεί το βασικό συνομιλητή ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Ρωσία και τις χώρες του μουσουλμανικού κόσμου. Η Τουρκία προσδοκά, μέσω της βοήθειας που προσφέρει, να εξελιχθεί στον βασικό εταίρο όλο και περισσότερων κρατών. Για να το επιτύχει αυτό, όπως θα δούμε στη συνέχεια, αύξησε σημαντικά και την αναπτυξιακή βοήθεια που παρείχε σε αναπτυσσόμενες χώρες. Βέβαια, σημαντικό ρόλο σε αυτό έπαιξε η σταθερή αύξηση του ΑΕΠ της κατά 5% κάθε χρόνο ((Askerov), 2017).

Μετά από μια δεκαετία εφαρμογής του άρθ. 4668, θεσπίστηκε ένας άλλος νόμος το 2011. Ο νόμος με αρθ.656 συνδέεται με την αναδιοργάνωση της αναπτυξιακής πολιτικής και πολιτικής συνεργασίας. Αυτός ο Νόμος προβάλλει την προοπτική της συνεργασίας ανάμεσα σε διαφορετικά κράτη και τις κυβερνήσεις τους. Επίσης, αυτός ο νόμος περιλάμβανε και τις διμερείς συνεργασίες για την αναπτυξιακή πολιτική (BARBAK, 2018).

Κεφάλαιο 3: Φορείς υλοποίησης της διεθνούς αναπτυξιακής πολιτικής της Τουρκίας σήμερα

Στην παρούσα ενότητα περιγράφονται εν συντομία οι κύριοι οργανισμοί οι οποίοι εμπλέκονται στη διαμόρφωση και την υλοποίηση της διεθνούς αναπτυξιακής πολιτικής της Τουρκίας. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά τόσο στους δημόσιους φορείς όσο και στους ιδιωτικούς. Επίσης, περιγράφεται η μεταξύ τους σχέση, όπου αυτή υπάρχει.

3.1 Δημόσιοι Φορείς

3.1.1 Υπηρεσία Τούρκικης Συνεργασίας και Συντονισμού ΤΙΚΑ (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı)

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, το 1991, και η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης είχαν ως επακόλουθο τη σύσταση νέων ανεξάρτητων κρατών μεταξύ των οποίων χώρες με δεσμούς γλωσσικούς και πολιτιστικούς με την Τουρκία. Τα νέα εθνικά κράτη είχαν να αντιμετωπίσουν σοβαρά προβλήματα όσον αφορά στην ανάπτυξη τους (οικονομική, πολιτική και κοινωνική) και για το λόγο αυτό προσπαθούσαν να συνεργαστούν με την Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ. Η ΤΙΚΑ ιδρύθηκε το 1992 για να αναπτύξει μια ισχυρή συνεργασία με άλλες χώρες της ευρύτερης περιοχής, ειδικότερα με εκείνες του τουρκικού και μουσουλμανικού κόσμου. Υπό αυτό το πρίσμα, το έργο της, θα ήταν δυνατόν να θεωρηθεί ότι συνδέεται στενά με τους ιστορικούς, πολιτιστικούς δεσμούς με τις τούρκικες δημοκρατίες (Agency, 2019).

Η ΤΙΚΑ ιδρύθηκε με το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 480 στο Υπουργείο Εξωτερικών με την προεδρική άδεια το 1999 και, το 2001, δημοσιεύθηκε ο νόμος περί οργάνωσης της τούρκικης υπηρεσίας συνεργασίας και ανάπτυξης με αριθ.4668. Το 2011 επανεξετάστηκε και αναδιοργανώθηκε η οργανωτική της δομή, με σκοπό να ενδυναμώσει την αναπτυξιακή πολιτική στην εξωτερική πολιτική της. Με το νόμο αριθ.656 της 24^{ης} Οκτωβρίου του 2011, η ΤΙΚΑ συνέχισε πιο δυναμικά και αποτελεσματικά. Έτσι, κάθε χρόνο ανοίγει γραφεία σε διαφορετικές χώρες. Πλέον, διαθέτει, συνολικά, 62 γραφεία σε 60 χώρες και συνεχίζει να παράγει ειδικά έργα σε

όλους τους τομείς, που αφορούν στην ανθρωπιστική βοήθεια. Επίσης, διευρύνεται στην Κεντρική Ασία, στα Βαλκάνια και στην Αφρική (Agency, 2019).

Ο αριθμός των χωρών, που συνεργάζεται, αυξάνεται καθημερινά. Οι χώρες που συνεργάζεται είναι το Αφγανιστάν, Αλβανία, Αλγερία, Αζερμπαϊτζάν, Μπαγκλαντές, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Καμερούν, Τσαντ, Κολομβία, Κομόρες, Κροατία, Τζιμπουτί, Αίγυπτος, Αιθιοπία, Γεωργία, Γκινέα, Ουγγαρία, Ιράκ, Ιορδανία, Καζακστάν, Κένυα, Κόσοβο, Κιργιστάν, Λίβανος, Λιβύη, Μακεδονία, Μεξικό, Μολδαβία, Μαυροβούνιο, Μοζαμβίκη, Φιλιππίνες, Ρουμανία, Σενεγάλη, Σερβία, Σομαλία, Νότια Αφρική, Νότιο Σουδάν, Σουδάν, Τατζικιστάν, Τυνησία, Τουρκμενιστάν, Ουγκάντα, Ουκρανία, Ουζμπεκιστάν, Γεμενί, Μυανμάρ, Ναμίμπια, Νιγηρία, Πακιστάν, Παλαιστίνη (TIKA, 2019, p. 1).

3.1.2 Οργανισμός Διαχείρισης Καταστροφών και Έκτακτων Αναγκών ΑΦΑΔ (AfetveAcilDurumYönetimiBaşkanlığı)

Ο οργανισμός διαχείρισης καταστροφών και έκτακτων αναγκών ιδρύθηκε με το νόμο αρθ.5902 της 29^{ης} Μαΐου το 2009, μέσω του Υπουργείου Εσωτερικών. Είναι ένας δυναμικός και ευέλικτος οργανισμός, που εξετάζει την ορθολογική χρήση των πόρων σε αυτόν τον τομέα και βασίζει τις δραστηριότητες του σε διεπιστημονική εργασία. Ο οργανισμός έχει ως στόχο να σχεδιάζει, να κατευθύνει, να υποστηρίζει, να συντονίζει και να υλοποιεί αποτελεσματικά τις δραστηριότητες του, προκειμένου να προληφθούν και να αντιμετωπιστούν οι καταστροφές, καθώς και να ολοκληρωθούν πιο γρήγορα οι εργασίες, μετά τις καταστροφές, για την βελτίωση των καταστάσεων (Başkanlığı, 2019).

3.2 Ιδιωτικοί φορείς αναπτυξιακής βοήθειας της Τουρκίας

3.2.1 Ένωση Δήμων Τουρκικού Κόσμου TDBB(Türk Dünyası Belediyeler Birliği)

Η Ένωση Δήμων του Τούρκικου Κόσμου είναι μια ιδιωτική οργάνωση με διεθνή παρουσία, που ιδρύθηκε στις 12 Νοεμβρίου του 2003 με έδρα την

Κωνσταντινούπολη. Ο σκοπός της Ένωσης είναι να προστατεύσει την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά, να αναπτύξει μια συνεργασία στον οικονομικό, τεχνικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα, να στηρίξει και να επιλύσει τα προβλήματα. Δραστηριοποιείται σε περιοχές και χώρες όπου ομιλείται η τούρκικη γλώσσα και εκτείνεται στον τομέα της δημοτικής, εκπαιδευτικής, κοινωνικής και πολιτιστικής υπηρεσίας και στην ανάπτυξη των διεθνών σχέσεων τους. Διοικητικά στηρίζεται από τη Γενική Συνέλευση, την Εκτελεστική Επιτροπή, την Εξελεγκτική Επιτροπή και τον πρόεδρο (TDBB, UNIONOFTURKISHWORLD MUNICIPALITIES, 2003, p. 1).

Η TDBB παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, εξαιτίας της διεύρυνσής της με παραρτήματα. Εξ αυτών, τα 485 βρίσκονται στο Κιργιστάν, τα 289 στο Αζερμπαϊτζάν, το 1 στο Αφγανιστάν, τα 13 στην Αλβανία, τα 28 στη Βοσνία, τα 3 στη Βουλγαρία, τα 2 στο Ιράκ, τα 26 στη Παλαιστίνη, τα 2 στο Μαυροβούνιο, το 1 στη Κένυα, τα 29 στο Καζακστάν, τα 5 στο Κοσσυφοπέδιο, τα 23 στη Βόρεια Κύπρο, τα 20 στο Λίβανο, το 1 στην Ουγγαρία, τα 14 στη Μακεδονία, τα 31 στη Μογγολία, τα 24 στη Μολδαβία, το 1 στην Αίγυπτο, τα 3 στο Ουζμπεκιστάν, τα 2 στο Πακιστάν, τα 4 στη Σερβία, τα 2 στην Ουκρανία, τα 4 στη Σομαλία, τα 2 στη Ρουμανία, τα 2 στη Ταταρστάν, τα 9 στο Νταγκεστάν και το 1 στο Μπασκορτοστάν (TDBB, 2003). Χρηματοδοτείται από τέλη συμμετοχής, επιχορηγήσεις, έσοδα από δραστηριότητες, μερίδια συμμετοχής και δάνεια (Municipalities, 2019) .

3.2.2 Σύνδεσμος παροχής υπηρεσιών προς τους Τούρκους του κόσμου

και τις συγγενείς κοινότητες (Dünya Türkleri ve Akraba Topluluklari

Hizmet Dernegi)

Οι πληροφορίες που δίνονται για αυτό τον οργανισμό είναι ελλιπείς, ειδικότερα, δεν αναφέρεται η ημέρα και η πράξη ίδρυσής του. Υπάρχει, όμως, η πληροφορία ότι ο σύνδεσμος αυτός ανήκει στην δικαιοδοσία της νομαρχίας της Κωνσταντινούπολης, γι' αυτό και ορίζεται πολλές φορές συντονιστικό όργανο της Κωνσταντινούπολης για τους Τούρκους του κόσμου. Η DT αποτελείται από το διοικητικό συμβούλιο, τη γενική συνέλευση, την εκλεγτική επιτροπή, το γνωμοδοτικό συμβούλιο και τις επιτροπές, που λειτουργούν ως βοηθητικές. Η συνέλευση αποτελείται από μέλη που διαθέτουν, σύμφωνα με το καταστατικό του συνδέσμου, δικαίωμα συμμετοχής. Το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται από δεκατρία βασικά και δεκατρία αναπληρωματικά μέλη, ενώ το γνωμοδοτικό, σύμφωνα με τον ονομαστικό κατάλογο, αποτελείται από τριάντα μέλη. Οι βοηθητικές επιτροπές, αν και ορίζονται, δεν αναφέρονται για αυτές παραπάνω στοιχεία. Ιδρύονται και παραρτήματα του συνδέσμου, χωρίς να εξακριβώνεται η τοποθεσία τους, τα οποία ελέγχονται ως προς τη δομή και τη λειτουργία τους από τον σύνδεσμο (Τουλουμάκος, 2010).

Η DT επιθυμεί να προσφέρει τις υπηρεσίες της στον τουρκικό λαό σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη με τον καλύτερο και αποτελεσματικότερο τρόπο. Γι' αυτό, λοιπόν, συχνά, δίνει την συμβολή της για την αντιμετώπιση υλικών ελλείψεων ή προβλημάτων, που μπορεί να αντιμετωπίζουν φοιτητές που κατάγονται από συγγενείς κοινότητες της Τουρκίας, οι οποίοι φοιτούν στα πανεπιστημιακά ιδρύματα της Κωνσταντινούπολης. Επίσης, υποστηρίζει με υλικό και χρήματα τις εθνικές εορτές φοιτητών από Τουρκικές δημοκρατίες. Επιπρόσθετα, χρηματοδοτεί και παρέχει βοήθεια στο να διοργανώνονται πολιτισμικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, συνδιασκέψεις, σεμινάρια, επισκέψεις ξένων επιστημόνων, δραστηριότητες εκδρομικών και αθλητικών ομάδων, όπως και εκθέσεων. Παράλληλα, πραγματοποιεί δημοσκοπήσεις, διεξάγει διαγωνισμούς ποίησης, φωτογραφιών, ζωγραφικής τέχνης, μουσικών ταλέντων, θεατρικών παραστάσεων, αθλητικών αναμετρήσεων και άλλα, αφού πρώτα όλες οι διοργανώσεις έχουν περάσει από τον έλεγχο την νομαρχίας της Κωνσταντινούπολης.

Τέλος, εκδίδεται εφημερίδα, περιοδικό και ενημερωτικά φυλλάδια για να ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι (Τουλουμάκος, 2010).

Επιπλέον, πραγματοποιεί καταγραφές και κάνει έρευνες για όλα τα προβλήματα, που μπορεί να έχουν οι φοιτητές τουρκικών δημοκρατιών και συγγενικών κοινοτήτων και προβαίνει σε συζητήσεις με ειδικούς εκπροσώπους των φοιτητών. Ταυτόχρονα, βεβαιώνεται ότι μεγάλος αριθμός από τους φοιτητές θα λάβει μέρος σε εκδηλώσεις αθλητικού, εκπαιδευτικού, καλλιτεχνικού και επιμορφωτικού χαρακτήρα, ενώ συντονίζει τις προσπάθειες και τις απαραίτητες ενέργειες για να παρέχεται το απαραίτητο βοηθητικό υλικό στους φοιτητές. Επίσης, προσφέρει την δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης στους φοιτητές, που αποφοιτούν, σε θέσεις εργασίας της χώρας τους και στην Τουρκία, ενώ τους παρέχει για κάθε τέτοια προσπάθεια οποιαδήποτε δυνατή βοήθεια (Τουλουμάκος, 2010).

Ακόμη, ιδρύει βιβλιοθήκες και ιδρύματα για την στέγαση των βιβλιοθηκών, με σκοπό να μην αποκόπτονται οι φοιτητές των συγγενικών κοινοτήτων από τις χώρες τους και να μην ξεχνούν την πολιτιστική και καλλιτεχνική αξία της πατρίδας τους. Παρέχει συμβολή στο να παραμένουν ενωμένοι οι τουρκογενείς πληθυσμοί, αφού κάνει πράξη συμβουλευτικά συμπεράσματα συνεδρίων, που είχαν διοργανωθεί με σκοπό την βελτίωση και σύσφιξη των σχέσεων όλων των πληθυσμών του τουρκικού κόσμου. Διοργανώνει εκδρομές στις περιοχές που βρίσκονται εκτός Τουρκίας και ανήκουν στις συγγενικές κοινότητες. Εκεί στα πλαίσια της εκδρομής διοργανώνονται σεμινάρια, συνδιασκέψεις, ημερίδες, εκθέσεις και μαθήματα. Διοργανώνει και εκδρομές εντός Τουρκίας για τους φοιτητές από τις συγγενικές κοινότητες και, όπως και πριν, εκεί διοργανώνονται σεμινάρια, συνδιασκέψεις, ημερίδες, μαθήματα και εκθέσεις (Τουλουμάκος, 2010).

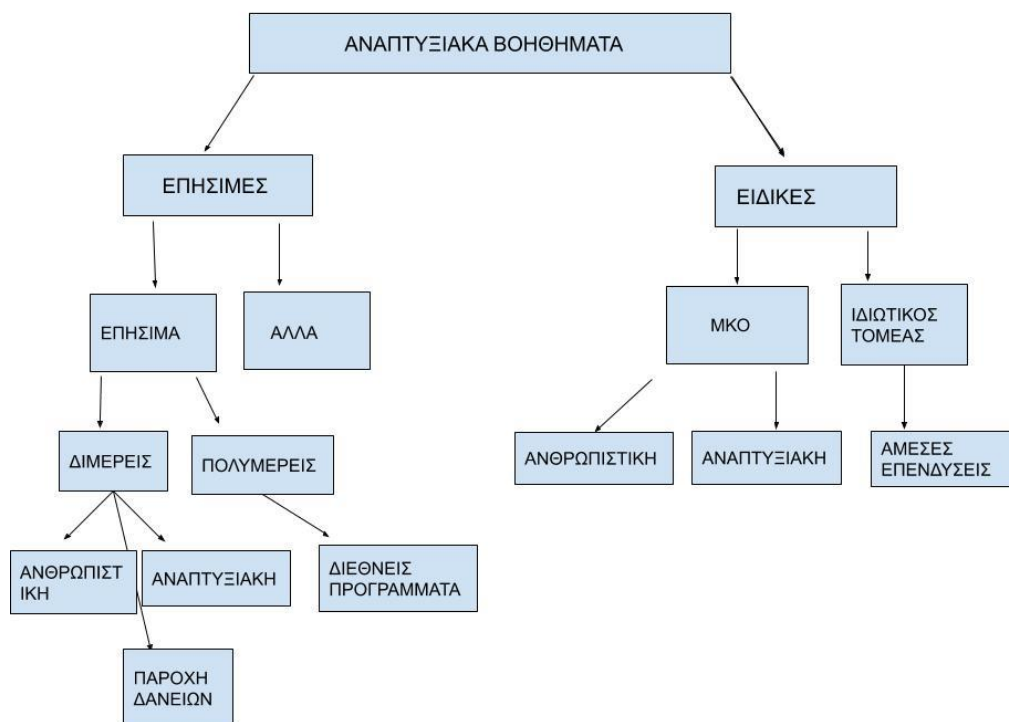
Εκτός των παραπάνω, ιδρύει οικονομικές επιχειρήσεις μέσα και έξω από την Τουρκία. Κάνει τις απαραίτητες ενέργειες στη διοίκηση, οι οποίες αφορούν στην εκπαίδευση, είναι επιμορφωτικές, πολιτισμικές, επιστημονικές και κοινωνικές. Κατασκευάζει σχολεία, τάξεις, φτιάχνει ξενώνες, χτίζει βιβλιοθήκες, αναγνωστήρια, ιδρύει πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εστίες. Ταυτόχρονα, προβαίνει σε καλλιτεχνικές, τουριστικές, αθλητικές, πολιτιστικές και άλλες δραστηριότητες. Οργανώνει μαθήματα γλώσσας, θεατρικών παραστάσεων, εθνικά και λαογραφικά δρώμενα, όπως, επίσης, και σεμινάρια για την εκπαίδευση και σε άλλους κλάδους. Μέσα από τη συνεργασία με

άλλους φορείς, δίνει στους επιτυχόντες βραβεία, πτυχία και υποτροφίες. Για να καλυφθούν τα έξοδα του συνδέσμου διοργανώνονται αθλητικές δραστηριότητες, παραδοσιακοί χοροί, γιορτές, συνδιασκέψεις, εκδρομές, μέσα και έξω από την Τουρκία, γεύματα, πανηγύρια και εκθέσεις. Ιδρύονται θερινά σχολεία, κατασκηνώσεις, βρεφοκομεία, γηροκομεία και εργαστήρια. Σύμφωνα με το καταστατικό δραστηριοποιείται και σε διεθνές επίπεδο, κάνοντας συνεργασίες με αντιπροσωπείες και άλλους συνδέσμους ανώτατων ιδρυμάτων του εξωτερικού. Ερευνά και αναλύει, παρουσιάζοντας μελέτες για κάθε είδους θέμα πάνω στον εργασιακό τομέα της κοινωνικής ασφάλισης αλλά και στα πολιτικά, νομικά και εργασιακά δρώμενα των χωρών του τουρκικού κόσμου. Σχεδιάζει εισηγήσεις, διοργανώνοντας δραστηριότητες για την Τουρκία και τις άλλες χώρες των συγγενικών κοινοτήτων, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον ΟΗΕ. Επίσης, δίνει τη δυνατότητα εκπαίδευσης για να πραγματοποιούνται αυτά τα σχέδια, όπως, επίσης, παρέχει την απαραίτητη κατάρτιση στα μέλη της (Τουλουμάκος, 2010).

Κεφάλαιο 4: Κατηγορίες και ο όγκος της αναπτυξιακής βοήθειας της Τουρκίας

Η αναπτυξιακή βοήθεια της Τουρκίας, όπως παρουσιάζεται στο σχήμα 4.1, χωρίζεται στις εξής κατηγορίες:

- α) η επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια (Resmi kalkinma yardımları),
- β) άλλες επίσημες ροές (Diğer Resmi Akımlar),
- γ) άμεσες επενδύσεις ή Ιδιωτικός τομέας (özel sektör),
- δ) η βοήθεια που διανέμεται μέσω αναπτυξιακών μη κυβερνητικών οργανώσεων (Sivil Toplum Kuruluşları) (BARBAK, 2018).

Σχήμα 4.1: Η Επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια της Τουρκίας

Η επίσημη αναπτυξιακή της πολιτική στηρίζεται στην ΤΙΚΑ που παρουσιάσαμε πιο πάνω. Η ΤΙΚΑ, στην αρχή, παρείχε βοήθεια στα νεοσύστατα κράτη, που προέκυψαν μετά την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης στην Κεντρική Ασία και τον Καύκασο. Αποστολή της ήταν να μειώσει τα επίπεδα της φτώχειας και να αναβαθμίσει

το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της περιοχής μέσα από την παροχή τεχνογνωσίας και το συντονισμό των δράσεων με καταρτισμένο προσωπικό. Η ΤΙΚΑ, σήμερα, δραστηριοποιείται σε 23 χώρες, οι οποίες περιλαμβάνουν εκτός τις χώρες του Καυκάσου χώρες στην Αφρική. Επίσης, εγκαθίδρυσε γραφεία σε αρκετές χώρες, μεταξύ των οποίων το Σουδάν και η Αιθιοπία, για ευρύτερη συνεργασία με τα κράτη αυτά με επίκεντρο τους τομείς της γεωργίας, της εκπαίδευσης και της υγείας.

Σε αυτό το σημείο είναι άξιο να πραγματοποιηθεί, ενδεικτικά, μια πιο λεπτομερής αναφορά πάνω σε ενδιαφέρουσες αναπτυξιακές δραστηριότητες, για παροχή βοήθειας, των οργανώσεων της Τουρκίας σε κάποιες συγκεκριμένες χώρες. Στο Κιργιστάν η Τουρκία, από το 2009, παρείχε υλικοτεχνική βοήθεια σε εκπαιδευτήρια σε όλη τη χώρα. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποίησε δωρεά 10 ηλεκτρονικών υπολογιστών και πέντε φωτοτυπικών και εκτυπωτικών μηχανημάτων στο «Ανώτατο Ίδρυμα Εθνικής Παιδείας». Η πληροφορική είναι ένας τομέας, που ενδιαφέρει την Τουρκία, γι' αυτό και η ΤΙΚΑ προχώρησε στην ίδρυση εργαστηρίων πληροφορικής σε δύο εκπαιδευτήρια, το λύκειο “Murat Subakonoyev” και το τουρκικό δημοτικό σχολείο Ahiska (Ahiska Türkleri İlköğretim Okulu“ na bilgisayar laboratuvarı, (ΤΙΚΑ, 17/1/2007). Η ΤΙΚΑ ανέλαβε να εκσυγχρονίσει την παροχή θέρμανσης σε 43 σχολεία, (ΤΙΚΑ, 11/02/2009) και δώρισε σχολικό εξοπλισμό σε 500 μαθητές (ΤΙΚΑ, 21/10/2008). Σημαντικές ήταν και οι δωρεές υλικοτεχνικού εξοπλισμού σε ορφανοτροφεία και σε σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες (ΤΙΚΑ, 16/8/2007). Ο οργανισμός παρείχε βοήθεια και σε κρατικούς οργανισμούς και ιδρύματα. Δώρισαν υλικά όπως υπολογιστές και εκτυπωτές στο Ελεγκτικό συνέδριο. Επίσης, ίδρυσε πιλοτικό σχέδιο για την εκπαίδευση αστυνομικών του Κιργιστάν στην Τουρκία. Ακόμα, πραγματοποίησε επιμόρφωση των κατοίκων σε θέματα γεωργίας, μέσω ειδικών σεμιναρίων (Τουλουμάκος, 2010).

Από την ΤΔΒΒ διοργανώθηκαν, στα πλαίσια πολιτιστικής ανάπτυξης, βραδιές για την αδερφοποίηση των δύο κρατών, αλλά και πολιτιστικά δρώμενα σε ειδικές μέρες στο Κιργιστάν, με κύριο θέμα το ραμαζάνι. Τέλος, έγινε διανομή μεγάλης ποσότητας τροφίμων στη χώρα. Η Τουρκία δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διάδοση της εκμάθησης της Τουρκικής γλώσσας και για το σκοπό αυτό χρηματοδοτεί σχετικά προγράμματα (Τουλουμάκος, 2010).

Η Τουρκία προσέφερε βοήθεια και στο Αζερμπαϊτζάν, το 2009, με τη δωρεά εκπαιδευτικού ηλεκτρονικού εξοπλισμού σε σχολεία, ειδικότερα σε αυτά όπου ομιλείται/διδάσκεται η τουρκική γλώσσα. Επιπλέον, Τούρκοι ιατροί πραγματοποίησαν επιμορφωτικά ιατρικά σεμινάρια σε Αζέρους, σχετικά με την ίαση της μεσογειακής αναιμίας. Επίσης, καταρτίστηκαν και τουριστικοί πράκτορες με ειδικά προγράμματα χρηματοδοτημένα από την Τουρκία. Επίσης, στη χώρα ανεγέρθηκε κέντρο περίθαλψης για τους ασθενείς και έγιναν δωρεές σε σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες (Τουλουμάκος, 2010).

Στο Ουζμπεκιστάν, το 2008, η Τουρκία πραγματοποίησε σεμινάρια για την εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων. Στα σχολεία δόθηκε, όπως και στις άλλες χώρες, ηλεκτρονικός εκπαιδευτικός εξοπλισμός. Στη χώρα δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στα σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες, τα οποία εξοπλίστηκαν με το αναγκαίο υλικό, αλλά πραγματοποιήθηκε και μια δωρεά 50 αναπηρικών αμαξιδίων, ενώ σε άλλα φρόντισαν να γίνει επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών, που φοιτούσαν εκεί (Τουλουμάκος, 2010).

Επίσης, το 2008, στο Ουζμπεκιστάν η Τουρκία φρόντισε για την γεωργική ανάπτυξη με την συγκέντρωση όλων των γαιοκτημόνων της περιοχής. Ταυτόχρονα, χρηματοδότησε την αρχική καλλιέργεια ζαχαρότευτλων στην πρωτεύουσα, ενώ δεσμεύτηκε για μελλοντική συνεργασία των δύο χωρών. Στη χώρα χρηματοδοτικά προγράμματα βοήθησαν και σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα πάνω στον ιατρικό τομέα, κυρίως στην πλαστική χειρουργική παιδών (Τουλουμάκος, 2010).

Κεφάλαιο 5: Η ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας

5.1 Οι βασικές αρχές της Τούρκικης Ανθρωπιστικής Πολιτικής

Η Τουρκία είναι συνηθισμένη στις καταστροφές λόγω της θέσης της και έχει μια ισχυρή παράδοση στο να ανταποκρίνεται σε όσους έχουν ανάγκη, όχι μόνο στις καταστροφές αλλά και σε άλλες περιόδους. Έχει μάθει από τις δικές της οδυνηρές εμπειρίες, υποστηρίζει τη διεθνή αλληλεγγύη και τις εταιρικές σχέσεις, με σκοπό την οικοδόμηση ενός ασφαλέστερου κόσμου για την προστασία των ανθρώπινων ζώων και του περιβάλλοντος. Η Τουρκία πιστεύει ότι μια ολοκληρωμένη ανάπτυξη μπορεί να υλοποιηθεί μόνο μέσω μιας βιώσιμης και συλλογικής στρατηγικής. Οι στόχοι της Τουρκίας για την ανθρωπιστική πολιτική είναι να λάβει συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των ανθρωπιστικών κρίσεων με τον ταχύτερο και πιο αποτελεσματικό τρόπο, να προσδιοριστούν προληπτικές πολιτικές έναντι των ανθρωπιστικών κρίσεων και να τονιστεί η παγκόσμια ευθύνη της παγκόσμιας κοινότητας (POLICY, 2016).

Οι βασικές αρχές της Τούρκικης Ανθρωπιστικής Πολιτικής είναι:

- α) να παίζει ηγετικό ρόλο για την πρόληψη ή για τον τερματισμό των συγκρούσεων με σκοπό το τερματισμό του ανθρώπινου πόνου, που απαιτεί πολιτικές λύσεις, με ειρηνικές επενδύσεις χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς,
- β) η υπακοή στους κανόνες προστασίας της ανθρωπότητας. Οι πόλεμοι πρέπει να έχουν όρια, η ελαχιστοποίηση του ανθρώπινου πόνου και η προστασία των αμάχων απαιτούν ενισχυμένη συμμόρφωση με το διεθνές δίκαιο,
- γ) να μην αφήσουν κανέναν πίσω. Η εκτίμηση της δέσμευσης να μην αφήσουν κανένα πίσω, απαιτεί μια υποχρέωση προς όλους, ώστε να μην αφήσουν κανέναν πίσω χωρίς βοήθεια ή σε κίνδυνο,
- δ) μια διαφορετική εργασία για να τελειώσει η ανάγκη, αλλαγή στη ζωή των ανθρώπων, από την παροχή βοήθειας έως το τέλος της ανάγκης,
- ε) το γεγονός ότι η επένδυση στην ανθρωπότητα, η αποδοχή και ο σεβασμός είναι ευθύνη όλων των ανθρώπων απέναντι στην ανθρωπότητα και απαιτεί

πολιτικές, θεσμικές και οικονομικές επενδύσεις (POLICY, TURKISHHUMANITARIANPOLICY, 2016).

5.2 Η ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας σε αριθμούς

Η ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας, τα τελευταία 10 χρόνια (2009-2019), έχει διευρυνθεί τόσο σε όγκο όσο και σε γεωγραφική έκταση. Τα τελευταία 10 χρόνια, ανάμεσα στις ανθρωπιστικές δραστηριότητες της, υπάρχουν οι σεισμοί που έχουν γίνει στο Πακιστάν το 2005, στη Νοτιοανατολική Ασία το 2004, η ανθρωπιστική κρίση στο Λίβανο το 2006, οι πλημμύρες στο Πακιστάν και οι σεισμοί της Αϊτής και της Χιλής το 2010, ο σεισμός στην Ιαπωνία το 2011, η καταστροφή από τις πλημμύρες στα Βαλκάνια το 2014, ο σεισμός του Νεπάλ το 2015 και η ανθρωπιστική κρίση στο Ιράκ, η ανθρωπιστική κρίση στην Υεμένη το 2015 (AFFAIRS, 2011).

Το 2007, η Τουρκία προσέφερε ανθρωπιστική βοήθεια σε οχτώ χώρες της Αφρικής, για την καταπολέμηση της πείνας και, πιο συγκεκριμένα, στη χώρα Τσαντ 400.000 δολάρια, στο Σουδάν 300.000 δολάρια, στην Κένυα 300.000 δολάρια, στην Τανζανία 200.000 δολάρια, στο Μπενίν 200.000 δολάρια, στην Ουγκάντα 200.000 δολάρια, στη Ρουάντα 200.000 δολάρια και στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία 200.000 δολάρια. Επίσης, παρείχε 500 χιλιάδες δολάρια βοήθεια στους πρόσφυγες του Ιράκ που είχαν εγκατασταθεί στη Συρία και ανθρωπιστική βοήθεια στη Γουινέα Μπισάου 336.575 δολάρια στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας, βοήθεια στη Λιβερία ύψους 100.000 δολαρίων, στη Μιανμάρ 75.000 δολάρια, στη Μοζαμβίκη και στη Μαδαγασκάρη 40 χιλιάδες δολάρια, στο Αφγανιστάν 176.581 δολάρια, στη Βόρεια Κορέα 100.000 δολάρια, στα νησιά του Σολομώντος 100 χιλιάδες δολάρια, στο Τζιμπουτί 200.000 δολάρια, στην Κιργιζία 10 χιλιάδες δολάρια, στο Μπαγκλαντές 100.000, στην UNRWAγια τους Παλαιστίνιους πρόσφυγες 250 χιλιάδες δολάρια, στο Νίγηρα 1 εκατ. Δολάρια, στη Γρενάδα 100.00 δολάρια, στη Συρία 250.000 δολάρια, στο Λεσότο 100.000 δολάρια, στο Πακιστάν 200.000 δολάρια, στο Ιράκ 740.000 δολάρια, στη Μολδαβία 250.000 δολάρια, στη Βουλγαρία 100.000 δολάρια, στο Περού 100.000 δολάρια, στη Βόρεια Κορέα 50.000 δολάρια, στο Βιετνάμ 200 χιλιάδες δολάρια, στις Καραϊβικές χώρες 190.000 δολάρια, στη Μαυριτανία 50.000 δολάρια, στις δασικές πυρκαγιές της Ελλάδας 140.760 δολάρια και της Βόρειας Μακεδονίας

145.576 δολάρια, στη Νικαράγουα 30.000 δολάρια, στην Σουαζιλάνδη 50 χιλιάδες δολάρια (Affairs R. o., 2011).

Στον πίνακα 5.1 παρουσιάζεται η συνολική ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας από το 2005 έως το 2017 σε εκατ. δολάρια.

Πίνακας 5.1: Συνολική ανθρωπιστική βοήθεια της Τουρκίας το 2005 έως το 2017 σε εκ. δολάρια

ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ
2005	178,90
2006	115,7
2007	46,1
2008	31,1
2009	49,8
2010	152,5
2011	264,4
2012	1.040
2013	1.629
2014	2.416
2015	2.738
2016	5.856,8
2017	7.277,8

5.3 Οι οργανώσεις ανθρωπιστικής βοήθειας της Τουρκίας

5.3.1 Ερυθρά Ημισέληνος (TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ) -

ΔΙΕΘΝΗΣ ΜΚΟ

Δημιουργήθηκε στις 11 Ιουνίου του 1868 από τους Dr. Μάρκο Πασά (Marko Paşa), Dr. Αμπντουλλάχ Μπέι' (Abdullah Bey), Dr. Κιριμλί Αζίζ Μπέι' (Kırımlı Aziz Bey) και Σερδάρι Εκρέμ Ομέρ Πασά (Serdarî Ekrem Ömer Paşa). Πέντε φορές τροποποιήθηκε η ονομασία του οργανισμού. Όταν ιδρύθηκε το όνομα του οργανισμού ήταν «Οθωμανική Κοινωνική Βοήθεια για Τραυματισμένους Στρατιώτες», μετά το 1877 «Οθωμανική Κοινωνία Χιλάλι Αχμέρ», μετά το 1923 «Τούρκικη Κοινωνία Χιλάλι Αχμέρ», το 1935 «Türkiye Kızılay Cemiyeti», και τέλος με τον Κεμάλ Ατατούρκ πήρε την υπάρχουσα ονομασία «Türkiye Kızılay Dernegi».

Στόχος της είναι να προσπαθήσει να συνδράμει στην ανακούφιση του πόνου του ανθρώπου, χωρίς καμία διάκριση ή ρατσισμό. Επίσης, διασφαλίζει την προστασία της

ανθρώπινης ζωής και υγείας, καθώς και του σεβασμού της προσωπικότητας. Προσπαθεί ακόμα για την συνεργασία, τη φιλία, τον σεβασμό και την ειρήνη ανάμεσα στους ανθρώπους. Το σήμα του οργανισμού συμβολίζει την αλληλεγγύη της ανάγκης, της ανθρωπιάς, της ουδετερότητας στην πιο οργισμένη στιγμή του πολέμου (KIZILAY, TÜRK KIZILAY , 2019). Η διοίκηση απαρτίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, την Εξελεγκτική Επιτροπή και τον Πρόεδρο (KIZILAY, TÜRK KIZILAY, 2019). Δραστηριοποιείται όπου υπάρχει ανάγκη ανά τον κόσμο και υλοποιεί προγράμματα, που έχουν σχέση με τη μετανάστευση, τα πυρηνικά όπλα, τις φυσικές καταστροφές, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τα οποία χρηματοδοτεί μέσα από τις δωρεές, που λαμβάνει.

5.3.2 Το Ίδρυμα Ανθρωπιστικής Βοήθειας

Σε επίπεδο ΜΚΟ το Ίδρυμα Ανθρωπιστικής Βοήθειας (ΙΗΗ) αποτελεί μια από τις πιο γνωστές ΜΚΟ της Τουρκίας, κάνοντας έργο σε περισσότερες από 100 χώρες, έχοντας μέλη κυρίως Τούρκους μουσουλμάνους. Η ίδρυσή της χρονολογείται το 1992 με κύριο σκοπό να παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια σε περιοχές πολέμου, σεισμού, πείνας και συγκρούσεων. Το ΙΗΗ κατέχει «Ειδικό Συμβουλευτικό Καθεστώς στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών» από το 2004. Έχει ως πρωτεύον μέλημα την μουσουλμανική πολιτιστική βοήθεια, αλλά και την εκπαιδευτική και υγειονομική βοήθεια, καθώς και προγράμματα έκτακτης βοήθειας. Σημαντική είναι και η προσφορά του στην υγειονομική περίθαλψη στην Αφρική, ενώ παράλληλα διαχειρίζεται το πρόβλημα του Αφρικανικού Καταρράκτη που ξεκίνησε το 2007 σε δέκα αφρικανικές χώρες, δίνοντας έτσι την δυνατότητα σε χιλιάδες ανθρώπους που πάσχουν από καταρράκτη, αλλά δεν έχουν τα οικονομικά μέσα, να δουν ξανά. Επίσης, το 2010 έστειλε δύο αεροσκάφη φορτίου στην Αϊτή με 33 τόνους ανθρωπιστικής βοήθειας μετά τον καταστροφικό σεισμό((Awel, 2018)).

Κεφάλαιο 6: Συνεργασία με ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς στο πεδίο της διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας

Η Τουρκία συμμετέχει και συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και με διεθνείς οργανισμούς, όπως οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (MDGs), ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD), οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), το Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών (OCHA).

6.1 Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχοντας ιδρυθεί γύρω από τα ιδεώδη του ανθρωπισμού, της αλληλεγγύης και του δικαίου, αποτελεί κορυφαίο χορηγό ανθρωπιστικής βοήθειας σε ολόκληρο τον κόσμο. Παρέχει βοήθεια σε πληγέντες λαούς εκτός της ένωσης μέσω τριών ειδών βοήθειας: την επείγουσα, την επισιτιστική και την βοήθεια για τους πρόσφυγες και τους εκτοπισμένους. Έχει, ακόμα, μεριμνήσει για έκτακτες ανάγκες με την προσφορά τροφίμων, στέγης, εξοπλισμούς και ειδικά καταρτισμένου προσωπικού. (EUROPA, HumanitarianaidandCivilprotection, 2019, p. 1).

Η Γενική Διεύθυνση Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης (DEVCO) φροντίζει για τον σχεδιασμό της ευρωπαϊκής αναπτυξιακής πολιτικής και την παροχή βοήθειας ανά τον κόσμο μέσω ενός συνόλου χρηματοπιστωτικών μέσων με επίκεντρο τη διασφάλιση της ποιότητας της βοήθειας της ΕΕ και της αποτελεσματικότητάς της (EUROPEAID, 2019). Για να επωφεληθεί από τη δημοσιονομική στήριξη, μια δικαιούχος χώρα πρέπει να επιδείξει προσήλωση στις θεμελιώδεις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Η τομεακή υποστήριξη είναι ένα μεγάλο μέρος της αναπτυξιακής χρηματοδότησης που διατίθεται από την ΕΕ και αφορά σε συγκεκριμένους τομείς στις χώρες εταίρους. Αυτή η επονομαζόμενη «τομεακή προσέγγιση» αυξάνει την αποτελεσματικότητα της βοήθειας με τη στήριξη στρατηγικών που ανήκουν στην κυβέρνηση. Η χρηματοδότηση μπορεί να λάβει τη μορφή τομεακής δημοσιονομικής στήριξης, χρηματοδότησης με επιχορηγήσεις και συμβάσεις, ή «κοινή χρηματοδότηση από το καλάθι», που συγκεντρώνει πόρους από διάφορους χορηγούς βοήθειας (EUROPEAID, 2019). Πιο αναλυτικά, οι επιχορηγήσεις είναι άμεσες χρηματοδοτικές συνεισφορές από τον

προϋπολογισμό της Ε.Ε ή από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης. Χορηγούνται μέσω δωρεάς σε δικαιούχους που ασχολούνται με δραστηριότητες εξωτερικής βοήθειας. Η αναθέτουσα αρχή χορηγεί επιχορηγήσεις που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση έργων ή δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τα προγράμματα εξωτερικής βοήθειας της Ε.Ε. (EUROPEAID, EUROPEAID, 2019). Επίσης, οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων διέπονται από ειδικούς κανόνες οι οποίοι ποικίλλουν ανάλογα με τη φύση της σύμβασης και τα ισχύοντα όρια. Η δρομολόγηση τέτοιων διαδικασιών διαφημίζεται μέσω της δημοσίευσης προκηρύξεων διαγωνισμών σε ειδικά μέσα ενημέρωσης (EUROPEAID, EUROPEAID , 2019).

Η Τουρκία έκανε αίτηση ένταξης στην, τότε, ΕΟΚ το 1987. Το 2004 λήφθηκε η απόφαση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σχετικά με το ότι η Τουρκία πληρούσε επαρκώς τα κριτήρια για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης και εγκρίθηκε το διαπραγματευτικό πλαίσιο στις 3 Οκτωβρίου 2005 (EUROPA, 2019, p. 1).

Στο πλαίσιο αυτό, η ενταξιακή πορεία της Τουρκίας στην ΕΕ έχει συμβάλει στην διαμόρφωση της διεθνούς αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας της Τουρκίας. Πιο συγκεκριμένα, το 2005, η Ευρωπαϊκή Ένωση έδωσε το πράσινο φως για την επανεκκίνηση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Τουρκία, με την προϋπόθεση να δημιουργήσει ισχυρούς θεσμούς, με σκοπό τη διασφάλιση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ανάπτυξη μιας λειτουργικής οικονομίας της αγοράς, σύμφωνα με το κοινοτικό κεκτημένο. Μετά από μία περίοδο στασιμότητας, το 2012, η ΕΕ δρομολόγησε την αναθέρμανση των σχέσεων, γεγονός το οποίο ενισχύθηκε από την ανάγκη αντιμετώπισης της τρομοκρατίας και της διαχείρισης της ροής παράνομων μεταναστών και επισφραγίστηκε με την συμμετοχή της Τουρκίας στον Παγκόσμιο Συνασπισμό για την καταπολέμηση του Da'esh και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας από την Τουρκία προς τη Συρία.

6.2 Συνεργασία με τον ΟΟΣΑ και την Επιτροπή Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (OECD-DAC)

Η Τουρκία αποτελεί ιδρυτικό μέλος του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης αλλά έχει το καθεστώς του παρατηρητή στην DAC.¹

Ο ΟΟΣΑ δημιουργήθηκε το 1948 με κύριο μέλημα τη διαχείριση του σχεδίου Μάρσαλ για την ανοικοδόμηση της Ευρώπης μετά το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Αργότερα, η ιδιότητα μέλους της επεκτάθηκε και σε κράτη εκτός της Ένωσης ώσπου το 1960 μετασηματίστηκε στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Είναι ένας διεθνής οργανισμός 36 μελών που μεριμνά για τον σχεδιασμό αποτελεσματικότερων πολιτικών σχετικά με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. (FOUNDATION, 2019). Στοχεύει στη διαμόρφωση πολιτικών για την προαγωγή της ισότητας και της ευημερίας ανεξαρτήτως κοινωνικής ομάδας.

Η Τουρκία υπέγραψε τη Σύμβαση για την ίδρυση του ΟΟΣΑ στις 14 Δεκεμβρίου 1960 και διατηρεί μόνιμη αντιπροσωπεία στον ΟΟΣΑ. Όπως και οι άλλες χώρες μέλη, το ίδιο και η Τουρκία συμμετέχει με πρέσβη και διπλωμάτες της στα προγράμματα εργασίας, τις ετήσιες αξιολογήσεις που γίνονται για το προϋπολογισμό και το μέγεθος της οικονομίας. Το όφελος της Τουρκίας από τον ΟΟΣΑ, όπως για όλες τις χώρες, είναι ότι ο ΟΟΣΑ παρέχει μια ευρεία έρευνα για τα οικονομικά δεδομένα και συγκρίσιμα στατιστικά, καθώς και τα εργαλεία για την ανάλυση και την παρακολούθηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πολιτικών τους. Επίσης, παρέχει σε όλες τις χώρες τη δυνατότητα πρόσβασης στις έρευνες και τις αναλύσεις που πραγματοποιεί η Γραμματεία του (DevelopmentAssistanceCommittee, 2019).

---

¹ As in 2013 and 2014, the increase in Turkey's ODA mostly related to its response to the refugee crisis in its neighboring country, Syria. In 2016, Turkey participated in the meetings of the DAC, including its high-level and senior-level meetings, as well as meetings of the DAC International Network on Conflict and Fragility and the Working Party on Development Finance Statistics.

<https://www.oecd.org/dac/dac-global-relations/turkeys-official-development-assistanceoda.html>

6.3 United Nations Millenium Development Goals (MDGs) &

Sustainable Development Goals (SDGs)

Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι των Ηνωμένων Εθνών της Χιλιετίας (MDGs) υπογράφηκαν, τον Σεπτέμβριο του 2000, ανάμεσα σε 191 κράτη μέλη και περιλάμβαναν συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την καταπολέμηση της φτώχειας και της πείνας και για τις διακρίσεις κατά των γυναικών μέχρι το 2015. Οι 8 αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας έχουν επιμέρους στόχους και δείκτες. Οι οχτώ αναπτυξιακοί στόχοι είναι: η εξάλειψη της ακραίας φτώχειας και της πείνας, η επίτευξη πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η ισότητα των φύλων, η μείωση της παιδικής θνησιμότητας, η βελτίωση της υγείας μητρότητας, η καταπολέμηση του HIV/AIDS ή άλλων ασθενειών, η βιωσιμότητα και η παγκόσμια εταιρική σχέση για την ανάπτυξη (GoalsM. D., 2019).

Στη συνέχεια των Αναπτυξιακών Στόχων για τη Χιλιετία 2000-2015 υπεγράφη η διακήρυξη για τους στόχους για την Αειφόρο Ανάπτυξη (SDGs) 2016-2030, οι οποίοι είναι οι παγκόσμιοι αναπτυξιακοί στόχοι των Ηνωμένων Εθνών, επικεντρώνονται στην βελτίωση της ζωής, στην ειρήνη και στην ευημερία των ανθρώπων σε όλο τον πλανήτη και περιλαμβάνουν 17 στόχους για την βιώσιμη ανάπτυξη: 1-) η μηδενική φτώχεια, 2-) η μηδενική πείνα, 3-) καλή υγεία και ευημερία, 4-) ποιοτική εκπαίδευση, 5-) ισότητα των φύλων, 6-) καθαρό νερό και αποχέτευση, 7-) φτηνή και καθαρή ενέργεια, 8-) αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη, 9-) βιομηχανική καινοτομία και υποδομές, 10-) λιγότερες ανισότητες, 11-) βιώσιμες πόλεις και κοινότητες, 12-) υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή, 13-) δράση για κλίμα, 14-) ζωή στο νερό, 15-) ζωή στη στεριά, 16-) ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί δεσμοί, 17-) συνεργασία για τους στόχους (GOALS, 2019).

Όπως αναφέρονται στην ιστοσελίδα του MDGs οι μεταξύ τους διαφορές είναι:

- 1) Το MDGs έχει δημιουργηθεί από τα κράτη των Ηνωμένων Εθνών, ενώ οι SDG δημιουργήθηκαν με τη διαδικασία των διαβουλεύσεων και με προσωπικές συναντήσεις, με 70 ανοικτές ομάδες εργασίας,
- 2) Οι MDGs επικεντρώνονται σε 8 στόχους ενώ οι SDGs έχουν 17,

- 3) οι MDGs επικεντρώνονται σε αναπτυσσόμενες χώρες με χρηματοδότηση από πλούσιες χώρες ενώ οι SDGs επικεντρώνονται σε αναπτυγμένες, αλλά και αναπτυσσόμενες χώρες,
- 4) οι στόχοι του SDGs αναφέρονται πιο πολύ στα δικαιώματα των ανθρώπων, τη δικαιοσύνη και σε άτομα με αναπηρίες, ενώ οι στόχοι του MDGs δεν αναφέρονται τόσο λεπτομερειακά,
- 5) οι MDGs εγκρίθηκαν το 2002 με τα δεδομένα του 1990 για περίοδο 25 ετών, ενώ οι SDGs το 2015 και έχουν πιο πρόσφατα δεδομένα,
- 6) οι MDGs δεν έχουν συγκεκριμένο ρόλο στο Civil Society Organizations (CSOs), ενώ οι SDGs έδωσαν προσοχή σε αυτό το δικαίωμα,
- 7) οι SDGs περιλαμβάνουν μια ζωντανή σχέση με το ιδιωτικό τομέα για την βιώσιμη ανάπτυξη (Medicine, 2016).

Η Τουρκία έχει υπογράψει και τα δύο. Επίσης, και ως χώρα μέσου εισοδήματος, έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στη βιώσιμη ανάπτυξη και έχει προβεί στα θεμελιώδη βήματα για την εξάλειψη της φτώχειας και τη μείωση των ανισοτήτων στο εσωτερικό. Όπως στο εσωτερικό, έτσι και στο εξωτερικό, η Τουρκία επικεντρώνεται στη βελτίωση της ποιότητας και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών. Επιπλέον, η Τουρκία στηρίζει τα αναπτυξιακά προγράμματα και τις αναπτυξιακές προσπάθειες των αναπτυσσόμενων χωρών (GOALS, 2019).

Κεφάλαιο 7: Η προσφυγική κρίση

Η υποστήριξη των προσφύγων αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της συζήτησης για την ανθρωπιστική βοήθεια. Η μεγάλη προσφυγική κρίση, που αναπτύχθηκε από το 2015 και μετά στην περιοχή της Τουρκίας, χρήζει ιδιαίτερης αναφοράς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Αθηναϊκού-Μακεδονικού Πρακτορείου Ειδήσεων, η Τουρκία παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια σε 5 εκατομμύρια πρόσφυγες, που φιλοξενούνται στη χώρα και οι οποίοι έφυγαν για να γλιτώσουν τον πόλεμο και την πείνα. Ταυτόχρονα, το 2019 η χώρα διέσωσε από τη θάλασσα 32 χιλιάδες μετανάστες και χρηματοδότησε τον επαναπατρισμό 58 χιλιάδων παράνομων μεταναστών. Με την ασταμάτητη εισροή μεταναστών στη χώρα, ο πρόεδρος της Τουρκίας ζήτησε την βοήθεια της Ευρώπης, με στόχο να συνεχίσει να προσφέρει βοήθεια στους πρόσφυγες και στους μετανάστες στην Τουρκία (Αθηναϊκό – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων).

Ο αριθμός των προσφύγων στην Τουρκία ανήλθε, λοιπόν, σε πάνω από 5 εκατ., καθιστώντας την Τουρκία τη χώρα με το μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων στον κόσμο. Περισσότερο από το 95% των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία παραμένουν εκτός των καταυλισμών με περιορισμένη αλλά αυξανόμενη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Η Ε.Ε. έχει συνάψει 58 ανθρωπιστικά σχέδια με 21 ανθρωπιστικές οργανώσεις, οι οποίες συνεργάζονται στενά με τις τούρκικες οργανώσεις ή εταίρους για να βοηθήσουν τους πιο ευάλωτους πρόσφυγες. Αυτοί οι άνθρωποι δεν είναι μόνο από τη Συρία αλλά και από το Ιράκ, το Αφγανιστάν, το Ιράν και τη Σομαλία. Από αυτούς, περίπου, 87.000 φιλοξενούνται σε στρατόπεδα, όπου έχουν πρόσβαση σε καταφύγιο, υγεία, εκπαίδευση, τρόφιμα και κοινωνικές δραστηριότητες. Αυτά τα προγράμματα χρηματοδοτούνται, τόσο από τον προϋπολογισμό της Ε.Ε., όσο και από τις συνεισφορές των κρατών μελών της Ε.Ε., όπου το ποσό ανήλθε σε 1,4 δις ευρώ μεταξύ 2016-2017 και άλλα 690 εκατ. ευρώ, που έχουν διατεθεί, μέχρι στιγμής, στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της διευκόλυνσης για την περίοδο 2018-2019. Αυτό συνεπάγεται ότι το συνολικό ποσό της ανθρωπιστικής χρηματοδότησης, που έχει ήδη διατεθεί στο πλαίσιο της διευκόλυνσης ανέρχεται σε 2,09 δις ευρώ. Τα κονδύλια που έδωσε η Ε.Ε για τους πρόσφυγες στη Τουρκία είναι 2,09 δις ευρώ. Οι συνολικές ενισχύσεις στο πλαίσιο της διευκόλυνσης της Ε.Ε, για τους πρόσφυγες στην Τουρκία είναι, το 2016-2017, 3 δις ευρώ και, το 2018-2019, 3 δις ευρώ

(EUROPA, EUROPEAN CIVIL PROTECTION AND HUMANITARIAN AID OPERATIONS, 2019, p. 1).

7.1 Οι διμερείς συμφωνίες

Τον Νοέμβριο του 2015 οι αρχηγοί των κρατών της Ε.Ε πραγματοποίησαν σύνοδο με την Τουρκία, η οποία αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα για την αναζωογόνηση των μεταξύ τους σχέσεων και την περαιτέρω συνεργασία στη διαχείριση της προσφυγικής κρίσης μετά τον πόλεμο στην Συρία. Τα κράτη μέλη της Ένωσης συμφώνησαν να αυξήσουν τη συνεργασία τους με τη Τουρκία και να ενισχύσουν σημαντικά την πολιτική και οικονομική συμμετοχή τους. Η Ε.Ε. ήταν θετική στην χορήγηση 3 δις ευρώ πρόσθετων πόρων στην Τουρκία, βοήθεια η οποία είχε στόχο την κάλυψη των αναγκών του υψηλού αριθμού των προσφύγων από τη Συρία που βρίσκονταν ήδη στη χώρα. Με αυτόν τον τρόπο δράσης και οι δύο πλευρές θα είχαν πιο ενεργή συνεργασία στο θέμα των μεταναστών. Το σχέδιο περιλάμβανε την πρόληψη της μετακίνησης προς την Τουρκία και την Ε.Ε, τη διασφάλιση της εφαρμογής των ισχυουσών διμερών διατάξεων της και την επανεισδοχή και μέριμνα για την ταχεία επιστροφή τους στις χώρες καταγωγής τους. Η πρόθεση της Τουρκίας να βελτιώσει την κατάσταση των Σύριων υπό προσωρινή προστασία και η δέσμευση της να καταπολεμήσει τα εγκληματικά δίκτυα παράνομης διακίνησης ανθρώπων επικροτήθηκε από τους ευρωπαίους ηγέτες. Επίσης, εγκρίθηκε η εφαρμογή της συμφωνίας επανεισδοχής. Έως τον Οκτώβριο του 2016 υπήρχε πρόβλεψη της άρσης των απαιτήσεων θεώρησης για τους Τούρκους υπηκόους στη ζώνη Σένγκεν (EUROPA, EUROPA, 2015, σ. 1).

Τον Μάρτιο του 2016, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της Ε.Ε συμμετείχαν σε σύνοδο με την Τουρκία, προκειμένου να επιταχύνουν την υλοποίηση της άρσης των απαιτήσεων για τους Τούρκους υπηκόους μέχρι τα τέλη Ιουνίου του 2016, εφόσον πληρούνται όλοι οι όροι. Επιβεβαίωσαν ότι θα προσπαθήσουν να δώσουν νέα πνοή στη διαδικασία προσχώρησης, όπως ορίζεται στην κοινή δήλωση της 29^{ης} Νοεμβρίου 2015 (EUROPA, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο της Ε.Ε, 2019, σ. 1).

Στις 18 Μαρτίου 2016 ήρθαν σε συμφωνία, προκειμένου να σταματήσει η ροή των παράτυπων μεταναστών μέσω της Τουρκίας προς την Ευρώπη, σε πλήρη συμμόρφωση με το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο. Επίσης, για κάθε Σύριο, που επιστρέφει στην Τουρκία, ένας άλλος Σύριος θα επανεγκαθίσταται από την Τουρκία στην Ε.Ε, με βάση τις υφιστάμενες δεσμεύσεις. Η Τουρκία θα λάμβανε όλα τα απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη νέων θαλάσσιων ή χερσαίων δρόμων για την παράνομη μετανάστευση, ενώ με το πέρας των παράτυπων διελύσεων θα ενεργοποιούνταν εθελοντικό σύστημα εισδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους. Κατόπιν, συμφωνήθηκε η επίσπευση της εκταμίευσης των 3 δις ευρώ που διατέθηκαν αρχικά και υπήρχε πρόβλεψη να κινητοποιηθούν ακόμη 3 δις ευρώ μετά την εκπλήρωση των προβλεπόμενων δεσμεύσεων και την εξάντληση των πόρων.

Ακόμα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαίωσε τη στρατηγική του για την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης:

1. θα προχωρούσαν οι εργασίες όσον αφορά στα κέντρα πρώτης υποδοχής (hotspots),
2. θα υποστηριζόταν η ικανότητα της Ελλάδας για την επιστροφή των μεταναστών στην Τουρκία,
3. θα παρεχόταν επείγουσα ανθρωπιστική βοήθεια ώστε να βοηθηθεί η Ελλάδα,
4. θα υπήρχε επιτάχυνση της μετεγκατάστασης από την Ελλάδα,
5. θα εγκρινόταν ταχέως η πρόταση για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή,
6. θα πραγματοποιούνταν εργασίες σχετικά με τη μελλοντική αρχιτεκτονική της μεταναστευτικής πολιτικής της Ε.Ε, συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού του Δουβλίνου (EUROPA, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο της Ε.Ε , 2016, σ. 1).

Στις 19 Οκτωβρίου 2017 συζητήθηκε το θέμα της Μετανάστευσης, της Ψηφιακής Ευρώπης, της Ασφάλειας και Άμυνας, αλλά και οι Εξωτερικές σχέσεις. Στο θέμα της Μετανάστευσης συμφωνήθηκε ότι, εφόσον οι μεταναστευτικές ροές περιορίζονται σημαντικά και ο αριθμός των θανάτων στη θάλασσα έχει μειωθεί, η στρατηγική θα πρέπει να ακολουθείται πιστά από όλα τα κράτη μέλη (EUROPA,

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ , 2017). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα εξακολουθήσει να ακολουθεί τη συνολική, πραγματιστική και αποφασιστική προσέγγισή του και να την εφαρμόζει, όταν απαιτείται. Αυτό συνεπάγεται από τα εξής:

- α) επαγρύπνηση για όλες τις μεταναστευτικές οδούς και ετοιμότητα για ταχεία αντίδραση σε πιθανές νέες τάσεις,
- β) πραγματιστική, ευέλικτη και συντονισμένη χρήση όλων των μέσων που διαθέτουν η ΕΕ και τα κράτη μέλη,
- γ) στήριξη των κρατών μελών που πλήττονται ή εμπλέκονται άμεσα, μεταξύ άλλων μέσω της συνεχούς συνδρομής από τους οργανισμούς της ΕΕ,
- δ) στενή συνεργασία με τους διεθνείς εταίρους, καθώς και με τις χώρες καταγωγής, διέλευσης και αναχώρησης,
- ε) περιορισμό των κινήτρων για την παράνομη μετανάστευση μέσω αποτελεσματικών επιστροφών,
- στ) επαρκείς οικονομικούς και άλλους πόρους (EUROPA, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ , 2017).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε την επίδειξη πλήρους δέσμευσης για τη συνεργασία της Ένωσης με την Τουρκία όσον αφορά στη μετανάστευση και την παροχή στήριξης προς τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς και την εφαρμογή της συμφωνίας επανεισδοχής ΕΕ-Τουρκίας με όλα τα κράτη μέλη. Επίσης, πίεσε για την εξασφάλιση σημαντικά ενισχυμένων επιστροφών, μέσω δράσεων σε επίπεδο τόσο Ε.Ε. όσο και κρατών. Ζήτησε να εφαρμοστούν τα προγράμματα εθελοντικής επανεγκατάστασης και ανάπτυξης τους από κοινού με τους διεθνείς εταίρους και ειδικότερα με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR). Έπειτα, απαίτησε την ενίσχυση της ενημέρωσης και της ανταλλαγής δεδομένων εντός της Ε.Ε., μεταξύ των κρατών μελών και την άσκηση της αναγκαίας πίεσης, με την αξιοποίηση όλων των σχετικών πολιτικών, μέσων και εργαλείων της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης, του εμπορίου και των θεωρήσεων, ώστε να επιτευχθούν μετρήσιμα αποτελέσματα ως προς την πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης και την επιστροφή των παράτυπων μεταναστών (EUROPA, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ , 2017).

Όσον αφορά στην οδό της κεντρικής Μεσογείου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρέτησε τη συμβολή της Ιταλίας και ζήτησε να ενταθούν οι προσπάθειες της Ε.Ε. και η στήριξη στα κράτη μέλη, ώστε να αναχαιτισθούν οι ροές και να αυξηθούν οι επιστροφές, καθώς και να αναπτυχθεί στενότερη συνεργασία με τις χώρες καταγωγής, διέλευσης και αναχώρησης. Επίσης, έχει τονιστεί η σημασία της συνεργασίας με τις λιβυκές αρχές και όλες τις γειτονικές χώρες για την ενίσχυση των ικανοτήτων διαχείρισης των συνόρων. Επιπρόσθετα, ζητήθηκε να καθιερωθεί ταχέως μια μόνιμη παρουσία της Ε.Ε. στη Λιβύη, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών που επικρατούν εκεί (EUROPA, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ , 2017).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δείχνει ικανοποιημένο σχετικά με την πρόσφατη έναρξη λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, το οποίο στηρίζει επενδύσεις στις αφρικανικές χώρες και στις χώρες της Γειτονίας. Έχει εκφράσει, επίσης, την ικανοποίησή του για την υλοποίηση της πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) για την οικονομική ανθεκτικότητα, η οποία κινητοποιεί επενδύσεις στις χώρες της Γειτονίας. Προσβλέπει δε, στη συζήτηση σχετικά με τη συνεργασία με τους Αφρικανούς εταίρους κατά την προσεχή σύνοδο κορυφής Αφρικανικής Ένωσης-Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUROPA, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ , 2017). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε ότι δεσμεύεται να προβεί στην «Αποκατάσταση των χωρών Σένγκεν» το συντομότερο δυνατό, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα αναλογικά συμφέροντα των κρατών μελών στον τομέα της ασφάλειας. Ακολούθως έχει διαπιστώσει την πρόοδο που έχει πραγματοποιηθεί σχετικά με τη μεταρρύθμιση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου και έκανε λόγο για μια συμφωνία που θα εξασφάλιζε την ανθεκτικότητα σε μελλοντικές κρίσεις (EUROPA, EUROPA, 2017).

Τέλος στις 26 Μαρτίου 2018 στη Βάρνα της Βουλγαρίας οι ηγέτες της ΕΕ και ο Τούρκος πρόεδρος Ρετζέπ Ταγγίπ Ερντογάν συζήτησαν για την συνεργασία ως προς τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, το κράτος δικαίου στην Τουρκία, τις πρόσφατες ενέργειες της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο και στο Αιγαίο και τις τουρκικές ενέργειες στη Συρία (EUROPA, EUROPA, 2019).

Συμπεράσματα

Σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον και με ορατές, πια, τις οδυνηρές συνέπειες της ανθρώπινης επέμβασης στη φύση, η ανάγκη για ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια καθίσταται καθόλα απαραίτητη. Τα κράτη με τις πιο ισχυρές οικονομίες είναι, συνήθως, εκείνα τα οποία καλούνται να παρέχουν την μεγαλύτερη βοήθεια ενώ έχουν και αυξανόμενο ρόλο στη λήψη αποφάσεων στους διεθνείς οργανισμούς και τις συλλογικές αποφάσεις.

Η Τουρκία σε μια ιδιαίτερη γεωγραφική θέση, η οποία την καθιστά σταυροδρόμι ανάμεσα στην Αφρική, την Ασία και την Ευρώπη τα τελευταία χρόνια έχει θέσει νέους στόχους και προτεραιότητες όσον αφορά στην εξωτερική της πολιτική αναπτύσσοντας σε μικρά βήματα μια πολιτική αναπτυξιακή συνεργασία και παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας. Καθοριστικός παράγοντας σε αυτό ήταν, επίσης, η σταθερή αύξηση του ΑΕΠ τις τελευταίες δεκαετίες, που συνέβαλε στην οικονομική της ανάπτυξη και, επομένως, στο να μπορεί να συμβάλλει στην ανθρωπιστική αρωγή σε διεθνές επίπεδο. Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, να αναφερθεί η αλλαγή πορείας της Τουρκίας μέσα στα χρόνια. Έτσι ενώ αρχικά φαινόταν να είναι φιλικά προσκείμενη στα ευρωπαϊκά ιδεώδη και τον δυτικό τρόπο ζωής, διεκδικώντας να γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εντούτοις τα τελευταία χρόνια δείχνει να έχει κάνει αλλαγή πλευσης και να στρέφεται στον μουσουλμανικό κόσμο.

Με κριτήριο τους κοινούς πολιτιστικούς δεσμούς και την τουρκική γλώσσα το 1992 ξεκινάει η αναπτυξιακή πολιτική της Τουρκίας με τη δημιουργία της Διεύθυνσης Οικονομικής, Πολιτιστικής, Εκπαιδευτικής και Τεχνικής Συνεργασίας (ΕΚΕΤΙΒ). Στόχος ήταν η βοήθεια σε αναπτυσσόμενες χώρες της περιοχής. Στη συνέχεια, η Τουρκία ανέλαβε και άλλες πρωτοβουλίες με την ίδρυση οργανισμών, όπως η Ένωση Δήμων Τουρκικού κόσμου κλπ., ενώ παρέχει βοήθεια σε αρκετές φτωχές χώρες της Αφρικής και της Ασίας που πλήττονται από φυσικές καταστροφές και εμφυλίους πολέμους.

Εν συνεχεία, σταθερός εταίρος της Τουρκίας όλα αυτά τα χρόνια είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση παρά τα προβλήματα που κατά καιρούς προκύπτουν μεταξύ τους. Η

συνεργασία τους σε διμερές και διεθνές επίπεδο - στο πλαίσιο συμμετοχής τους σε παγκόσμιους οργανισμούς – αποτελεί βασικό σταθεροποιητικό παράγοντα στην περιοχή. Οι διαρκώς αυξανόμενες μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές τα τελευταία χρόνια έχουν κλονίσει αρκετά την εμπιστοσύνη ανάμεσα τους, όμως και από τις δύο πλευρές κυριαρχεί ο απαιτούμενος ρεαλισμός για την κατάσταση του προβλήματος και φυσικά ανθρωπισμός και κατανόηση στους κοινωνικά και οικονομικά ασθενέστερους. Κυρίως, τα προβλήματα ανακύπτουν κάθε φορά που η Τουρκία επιδιώκει να κάνει επίδειξη δύναμης, όχι μόνο στις γειτονικές της και λιγότερο ισχυρές χώρες αλλά και στις Μεγάλες Δυνάμεις – ΗΠΑ και Ρωσία – με τις οποίες, επίσης, οι σχέσεις μεταβάλλονται συνεχώς. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα έχει αφήσει πίσω την πολιτική μηδενικών προβλημάτων με τους γείτονες καθώς δημιουργεί διαρκώς εντάσεις με τις προκλητικές δηλώσεις που κάνουν στελέχη της τουρκικής κυβέρνησης, αλλά και με τις στρατιωτικές επεμβάσεις που οργανώνει. Η στρατηγική της ήπιας ισχύος έχει, άλλωστε, εγκαταλειφθεί από την κυβέρνηση καθώς προσπαθεί πια να επιβληθεί με τακτικές casus belli και όχι μέσω της διπλωματίας.

Μπορεί, λοιπόν, κανείς να αναρωτηθεί αν, τελικά, η ανθρωπιστική και αναπτυξιακή πολιτική της Τουρκίας σε οικονομικά και κοινωνικά ασθενέστερους εξακολουθεί να βρίσκεται στις άμεσες προτεραιότητές της και αν οι λόγοι για τους οποίους το κάνει είναι όντως ανθρωπιστικοί ή αν πίσω από αυτές τις δράσεις κρύβονται τακτικισμοί και άλλα συμφέροντα. Όλα αυτά τα ερωτήματα απορρέουν από το γεγονός ότι με τις στρατιωτικές επεμβάσεις, που διεξάγει και την επιθετική στάση της σε σχεδόν όλα τα ζητήματα, δημιουργεί η ίδια η χώρα καταστάσεις, όπου απαιτείται η βοήθεια της διεθνούς κοινότητας. Η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι πλέον καθημερινό φαινόμενο τόσο στο εσωτερικό της όσο και στο εξωτερικό. Έτσι δεν είναι λίγες οι φορές που έχει κατηγορηθεί για λογοκρισία απέναντι στα ΜΜΕ, με αποτέλεσμα τη φυλάκιση δημοσιογράφων, συνεχείς παραβιάσεις στον εναέριο χώρο της Ελλάδας, προκλητική συμπεριφορά απέναντι στην Κύπρο και συνεργασία με τρομοκράτες παρότι η ίδια ισχυρίζεται ότι κάνει τα πάντα για να τους εξαλείψει.

Και η στάση της, όμως, απέναντι στο προσφυγικό τίθεται συνεχώς υπό συζήτηση και αμφισβήτηση, καθώς δεν είναι λίγοι εκείνοι που της επιρρίπτουν ευθύνες για την διόγκωση του φαινομένου, λόγω της επέμβασης στη Συρία, αλλά και για τις δηλώσεις του προέδρου της ότι θα γεμίσει την Ευρώπη με πρόσφυγες. Η Τουρκία

μοιάζει να ισορροπεί ανάμεσα στην εικόνα που την θέλει ένα κράτος με αρχές και ευαισθησία απέναντι στα προβλήματα και τα παγκόσμια κοινωνικά ζητήματα και σε μια άλλη εικόνα πιο επιθετική που την ενδιαφέρει η αύξηση της ισχύος της σε όλα τα επίπεδα, αδιαφορώντας για τους διεθνείς κανόνες. Η παγκόσμια κοινότητα παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις εξελίξεις, που αφορούν στην Τουρκία, καθώς αποτελεί ένα κράτος με μη αναμενόμενη στρατηγική και για αυτό χρειάζεται ψυχραιμία και διάλογος από τους εταίρους της, όταν η ίδια δεν μπορεί να το αντιληφθεί.

Βιβλιογραφία

Askerov A. (2017). *Contemporary Russo–Turkish Relations: From Crisis to Cooperation*. New York: Lexington Books

Καζάκος, Π. Λιαργκόβας, Π. Μαριάς, Ν Μπότσιου, Κ. Πολυχρονάκη, Κ. (2001). *Η Ελλάδα και το ευρωπαϊκό μέλλον της Τουρκίας*. Αθήνα: Σιδέρης

Μητσόπουλος, Σ. Λάμπρος, Π. Μπαμπαλιούτας Κ. (2014). *Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και περιφερειακή πολιτική της Ε.Ε*. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα

Τουλουμάκος, Π. (2010). *Ανιχνεύοντας την Τουρκική εξωτερική Πολιτική*. Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)

Χουλιάρας, Α. (1998). *Η διεθνής αναπτυξιακή βοήθεια προς τον 21ο αιώνα*. Αθήνα: Εξάντας

Πηγές από το διαδίκτυο

GokhanKavak and TufanAktas. (2018). *IHH gives aid in South Africa, Swaziland and Ethiopia Humanitarian Relief Foundation provides aid during Ramadan*. Anadolu agency. Ανακτήθηκε από <https://www.aa.com.tr/en/africa/ihh-gives-aid-in-south-africa-swaziland-and-ethiopia/1150238> \t "_top"

AFAD. (2019). *Σχετικά με το AFAD*. Ανακτήθηκε από <https://www.afad.gov.tr/afad-hakkinda>

Askerov, A. (April 2017). *Turkey's "Zero Problems with the Neighbors" Policy: Was It Realistic?*. Ανακτήθηκε από https://www.researchgate.net/publication/316328640_Turkey's_Zero_Problems_with_the_Neighbors_Policy_Was_It_Realistic \t "_top"

Bicchi, F., Challand, B., Heydermann, S. (2018). *The Struggle for Influence in the Middle East: The Arab Uprisings and Foreign Assistance*. Ανακτήθηκε από http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-2007-yili-insani-yardimlari-_bugune-kadar_-.tr.mfa \t "_top"

DEVELOPMENT COOPERATION. (2019). *Glossary of summaries*. Ανακτήθηκε από https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/development_aid.html \t "_top"

EUR-Lex. (2018). *Division of competences within the European Union*. Ανακτήθηκε από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ae40111> \t "_top"

EUR-Lex. (2018). *European Union directives*. Ανακτήθηκε από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legissum%3Ar10003> \t "_top"

Helin SARI ERTEM. (2019). *Filistin'in Sosyo-Ekonomik Sorunlarının Giderilmesinde Türkiye'nin İmkân ve Sınırları, Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*. Volume 6, Issue 1. Ανακτήθηκε από

<https://www.tika.gov.tr/upload/2018/2017%20Kalk%C4%B1nma%20Yard%C4%B1mlar%C4%B1%20Raporu/Kalkinma2017Web.pdf>\t "_top"

IHH. (2019). *Palestinians: The world's largest refugee group*. Ανακτήθηκε από <https://www.ihh.org.tr/file:///C:/Users/%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A6%CE%91/Desktop/2019%20y%C4%B1%20Kurumsal%20Mali%20Durum%20ve%20Beklentiler%20Raporu.pdf>\t "_top"

Indian Journal of Community Medicine. (2019). Ανακτήθηκε από <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4746946/>

INTERNATIONAL COOPERATION AND DEVELOPMENT. (2019). *About calls for tender*. Ανακτήθηκε από <https://ec.europa.eu/europeaid/node/1072>\t "_top"

INTERNATIONAL CO. (2019). *About Funding*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/europeaid/about-funding_en\t "_top"

INTERNATIONAL CO. (2019). *About Grants*. Ανακτήθηκε από <https://ec.europa.eu/europeaid/node/1071>\t "_top"

INTERNATIONAL CO. (2019). *About International Cooperation and Development*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/europeaid/general_en\t "_top"

Kalkinmayatirim. (2019). Ανακτήθηκε από <http://kalkinma.com.tr>\t "_top"

KIZILAY. (2019). *Διοικητικό Συμβούλιο*. Ανακτήθηκε από <https://www.kizilay.org.tr/Kurumsal/yonetim-kurulumuz>

KIZILAY. (2019). *Η ιστορία μας*. Ανακτήθηκε από <https://www.kizilay.org.tr/Kurumsal/tarihcemiz>

MelihaBenliAltunısık (2019), *Turkey's Humanitarian Diplomacy: The AKP Model*. Bergen: Chr. Michelsen Institute (CMI Brief no. 2019:08). Ανακτήθηκε από <https://www.cmi.no/publications/6973-turkeys-humanitarian-diplomacy-the-akp-model>\t "_top"

Millennium Development Goals. (2019). Ανακτήθηκε από https://www.who.int/topics/millennium_development_goals/about/en/

OECD. (2019). *TURKEY-AND-OECD*. Ανακτήθηκε από <http://www.oecd.org/turkey/turkey-and-oecd.htm>\t "_top"

OECD. (2019). *Who we are*. Ανακτήθηκε από <http://www.oecd.org/about>\t "_top"
Republic of Turkey, Ministry of Foreign Affairs. (2011). *Humanitarian Aid Policy of Japan*. Ανακτήθηκε από https://www.mofa.go.jp/policy/emergency/pdfs/aid_policy_japan.pdf\t "_top"

Republic of Turkey, Ministry of foreign affairs. (2019). *Turkey's Development Cooperation: General Characteristics And The Least Developed Countries (LDC)*.

Ανακτήθηκε από http://www.mfa.gov.tr/turkey_s-development-cooperation.en.mfa\t "_top"

Republic of Turkey, Ministry of foreign affairs. (2019). *Διεθνής επείγουσα ανθρωπιστική βοήθεια για την Τουρκία*. Ανακτήθηκε από

http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin_insan-yardimlari.tr.mfa\t "_top"

Sustainable Development Goals. (2019). Ανακτήθηκε από

<https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>

Union Of Turkish World Municipalities. (2019). *Τμήμα πρώτο: Γενικές διατάξεις*.

Ανακτήθηκε από http://www.tdbb.org.tr/?page_id=38&lang=tr\t "_top"

Wikipedia. (2019). *Development Assistance Committee*. Ανακτήθηκε από

https://en.wikipedia.org/wiki/Development_Assistance_Committee\t "_top"

World Humanitarian Summit. (2016). *Invest-in-humanity*. Ανακτήθηκε από

<http://whsturkey.org/the-summit/core-responsibilities/invest-in-humanity>\t "_top"

World Humanitarian Summit. (2016). *Leave no one behind*. Ανακτήθηκε από

<http://whsturkey.org/the-summit/core-responsibilities/leave-no-one-behind>\t "_top"

World Humanitarian Summit. (2016). *Political leadership to prevent and end conflicts*.

Ανακτήθηκε από <http://whsturkey.org/the-summit/core-responsibilities/prevent---end-conflict>\t "_top"

World Humanitarian Summit. (2016). *Turkish Humanitarian Policy*. Ανακτήθηκε από

<http://whsturkey.org/turkey-and-the-summit/turkish-humanitarian-policy>\t "_top"

World Humanitarian Summit. (2016). *Working-differently-to-end-need*. Ανακτήθηκε

από <http://whsturkey.org/the-summit/core-responsibilities/working-differently-to-end-need>\t "_top"

Αθηναϊκό – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων. (2019). *Η πυρηνική ενέργεια πρέπει είτε να επιτραπεί σε όλους, είτε να απαγορευτεί για όλους, δηλώνει ο Ρ.Τ. Ερντογάν*.

Ανακτήθηκε από <https://www.amna.gr/home/article/395028/I-puriniki-energeia-prepei-eite-na-epitrapei-se-olous--eite-na-apagoreutei-gia-olous--dilonei-o-RT-Erntogan>

Δημοκρατία της Τουρκίας, Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού. (2019). *Προεδρία του Τουρκικού Οργανισμού Συνεργασίας και Συντονισμού*. Ανακτήθηκε από

<https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/tarihce-222>

Δημοκρατία της Τουρκίας, Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού. (2019). *Προεδρία των Τούρκων του Εξωτερικού και των Συγγενών Κοινοτήτων*. Ανακτήθηκε από

<https://www.ytb.gov.tr/yurtdisi-vatandaslar/genel-bilgi>

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2019). *European civil protection and humanitarian aid operations*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/echo/who-we-are/about-echo/director-general_en\t "_top"

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2019). *Financing decisions (HIPs)*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/funding-decisions-hips_en\%27\%20_top

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2019). *Turkey*. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/echo/where/europe/turkey_en\%27\%20_top

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2019). *Ανθρωπιστική βοήθεια και Πολιτική προστασία*. Ανακτήθηκε από https://europa.eu/european-union/topics/humanitarian-aid-civil-protection_el\%27\%20_top

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2015). *Meeting of the EU heads of state or government with Turkey*. Ανακτήθηκε από https://www.consilium.europa.eu/el/meetings/international-summit/2015/11/29/\%27\%20_top

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2016). *European Council*. Ανακτήθηκε από https://www.consilium.europa.eu/el/meetings/european-council/2016/03/17-18/\%27\%20_top

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2017). *European Council meeting – Conclusions*. Ανακτήθηκε από <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14-2017-INIT/el/pdf>

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2019). *Σημερινή κατάσταση Τουρκία*. Ανακτήθηκε από <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/enlargement/turkey/>

Μικρομέτοχος. (2019). Ανακτήθηκε από <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/198274file:///C:/Users/CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A6%CE%91/Downloads/TRKYENNKALKINMABRLPOLTKASI.pdf>

United Nations Development Programme. (2020). About us. Αναρτήθηκε από <https://www.tr.undp.org/content/turkey/en/home/about-us/>

United Nations Development Programme. (2020). Funding and Delivery. Αναρτήθηκε από <https://www.tr.undp.org/content/turkey/en/home/about-us/funding-and-delivery.html>

Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (2010). Ανιχνεύοντας την Τούρκικη Εξωτερική Πολιτική, η Δράση των κρατικών οργανώσεων στο πλαίσιο της αναπτυξιακής διπλωματίας της Άγκυρας. Αναρτήθηκε από https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2010/11/WP13_2010_%CE%91%CE%BD%CE%B9%CF%87%CE%BD%CE%B5%CF%8D%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%A4%CE%BF%CF%8D%CF%81%CE%BA%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B5%CE%BE%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE4.pdf

The World Bank (2019). The World Bank in Turkey. Αναρτήθηκε από <https://www.worldbank.org/en/country/turkey/overview>

Turkish Cooperation and Coordination Agency (2019). History of TİKA. Αναρτήθηκε από https://www.tika.gov.tr/en/page/history_of_tika-8526

Union of Turkish World Municipalities (2019). Members. Αναρτήθηκε από http://www.tdbb.org.tr/?page_id=2587&lang=en